

SLOVENSKI ČEBELAR

LETNIK LXXVI

1974

ŠT.

6

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO CEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

Št. 6

1. junija 1974

Leto 76

VSEBINA

Dr. Jože Benigar: Novim časom naproti	177
Poročilo Valentina Benedičiča na občnem zboru ZČDS dne 21. aprila 1974	179
Inž. Jože Babnik: Čebelar in čebele v juniju	184
France Guna: Rojenje nekdanj in danes	186
Marta Petre: Prvič na livadi	188
Ivan Rak: Ko zacveto kostanji	189
Inž. Ludvik Klun: Panjski sistemi in pridobivanje sortnega medu	190
Uporaba invertnega sirupa za prehrano čebel namesto medu, prevod Julij Mayer	197

IZKUSNJE IN PREIZKUSNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Ivan Rak: O pitalnikih	201
Jože Resnik: Trotočca je moč ozdraviti z matičnikom namesto z matico	202
Jože Pusko: Čebelji pik je lahko tudi nevaren	203
Mirko Kukovič: V kmetijskih nasvetih RTV oddaj naj se ne zanemarja pomena opravevanja po čebelah	203

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Boris Mitev: Čebeloreja in čebelarstva znaost v NR Bolgariji	205
--	-----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

XXIII. občni zbor Zveze čebelarških društev za Slovenijo	209
--	-----

OSMRNICE

BILTEN MEDEX — export-import, d. e. kooperacija	
Kakovostni premiki o odnosih med Medexom in čebelarji	193
Posvetovanje medexovih kooperantov v Ptuj	195

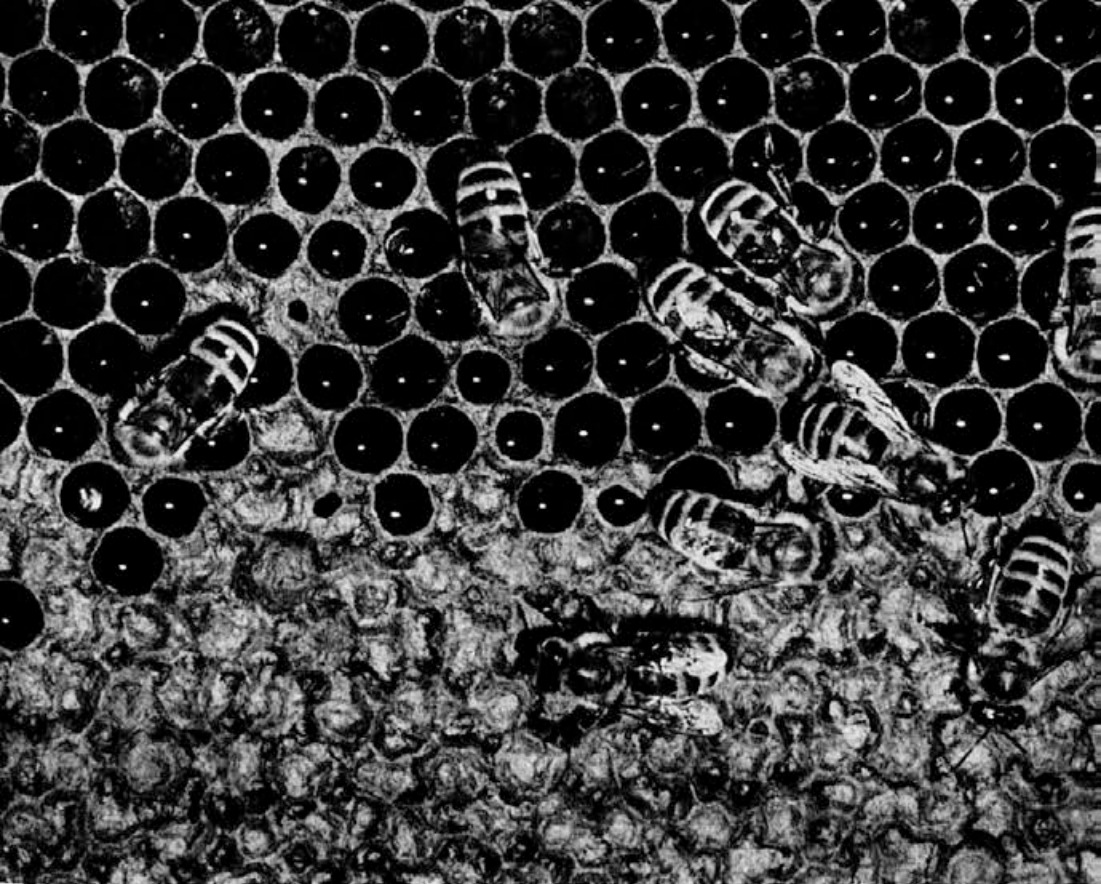
List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 50,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II, tiska Tiskarna LJUBLJANA v Ljubljani.

Uredniški odbor: France Guna, inž. L. Klun, Ivan Krajnc, Martin Mencej, inž. L. Podjavoršek, dr. Nežka Snoj in Jožko Slander.

Glavni urednik: Martin Mencej, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Letna naročnina za nečlane 55,00 din, za tujino 60,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Stevilka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta: 50101-678-48636. Telefon: 20-208.

Zunanja stran ovitka delo Vilija Kožarja.

Na višku razvoja . . .

NOVIM ČASOM NAPROTI

DR. JOŽE BENIGAR

Slovenska čebelarstva organizacija je na svoji dolgi poti nedvomno dosegla zelo vidne in pomembne uspehe, predvsem v pogledu strokovnosti in strokovne vzgoje svojih članov. Tudi glede rasti in utrjevanja same organizacije so bili doseženi nemajhni rezultati.

Ob teh ugotovitvah pa ne moremo in ne smemo spregledati potrebe, da se hitreje in ustrezneje tudi naša organizacija prilagaja družbenim spremembam, novim pogojem in dogajanjem v ekonomsko tehničnem napredku, saj nas novi čas že dokaj prehiteva. Menim, da ne gremo na področju slovenskega čebelarstva dovolj vzporedno z razvojem družbenega, političnega in ekonomskega razvoja ter dogajanja, in da prepočasi in premalo uspešno sledimo ritmu družbenega razvoja in napredka.

Organizacija in čebelarji nismo priborili našemu čebelarstvu pravega mesta v pogledu njegove pomembnosti v ekonomskem in rekreativnem pogledu. Sodim, da je potrebno zamujeno in neopravljeno nalogo čim prej opraviti, saj je to naša družbena in nacionalna obveznost.

Novi pogledi in tehnični dosežki ter ukrepi v agronomiji in agrokulturi so bistveno spremenili pogoje čebelarjenja (slabše pašne razmere, herbicidi, pesticidi itd.), pa tudi ekonomski interesi zahtevajo nove sodobnejše prijeme in oblike čebelarjenja. Osvojiti in razvijati je treba bolj intenzivno dosežke raziskovalnega dela na področju čebelarstva.

Socialna struktura slovenskih čebelarjev se je po drugi svetovni vojni bistveno spremenila. Število kmečkih čebelarjev, ki so pred vojno, predvsem pred prvo, predstavljali pretežni del čebelarjev pri nas, pada in nam počasi raste število čebelarjev iz vrst delavcev in nameščencev, ki jim v začetku predstavlja čebelarstvo predvsem rekreativno dejavnost, »konjička«, in se šele pozneje nekateri usmerjajo na večja, gospodarsko utemeljena čebelarstva, kar pa zahteva nove prijeme, novo tehnologijo in poglobljeno strokovnost. Ta pojav moramo sprejeti sicer kot koristen, vendar pri tem ne smemo pozabiti, da ostajajo mnogi kraji brez čebelarstev, s čemer povzročamo nemajhno škodo našemu poljedelstvu.

Ugotovitev, da nam število čebelarjev, čeprav majhnih, po vaseh, predvsem odročnih in zaselkih pada, namesto da bi rastlo, nam narekuje, da je treba posvetiti večjo skrb razvoju čebelarstva pri nas in da smo pred družbo odgovorni za škodo, ki jo s tem povzročamo.

Navedeni in še mnogi nenavedeni razlogi in pojavi zahtevajo od nas čebelarjev in predvsem od naše organizacije večjo aktivnost, sodobne oblike in metode dela in večjo strokovnost. Čebelarstvu smo dolžni priboriti pravo mesto v našem gospodarstvu, organizaciji pa večji pomen v naši družbi.

Pred nami so velike naloge predvsem glede strokovne vzgoje, zlasti mladih čebelarjev. Za te namene moramo v največji meri koristiti izrečeno besedo (predavanja, seminarje, simpozije ipd.), a v nič manjši meri tudi pisano (dober strokovni časopis — Slov. čebelar, strokovne brošure in knjige). Prav tako smo dolžni popularizirati v večji meri kot doslej pomen čebelarstva tudi v izven čebelarskih krogih.

Za uspešno izvajanje nalog, reševanje problematike in napredek našega čebelarstva pa je nujno potrebno vsesplošno vključevanje vseh čebelarjev v našo organizacijo, ker bo le močna in številčna organizacija zgrajena na samoupravnih in socialističnih načelih kos vsem nalogam. Vse bolj morajo prevladovati tudi pri nas oblike dogovarjanja in sporazumevanja, množičnega odločanja, skratka vse oblike in sistemi, ki nam jih omogoča naš novi družbeni red. Potrebno je pristnejše in večje sodelovanje s kmetijstvom, gozdarstvom, veterinarsko službo, strokovnimi šolami do fakultet, znanstvenimi in raziskovalnimi instituti ter družbenimi dejavniki in organizacijami.

V »naši hiši« moramo na stežaj odpreti vsa okna in vrata, da bodo vsi, ki bi morali biti zainteresirani za to dejavnost, prisluhnili pulzu in dihanju naše organizacije in moralno ter tudi materialno podprli naša prizadevanja.

Ustrezno in učinkovito pomoč ter razumevanje vseh dejavnikov izven čebelarske organizacije pa smemo pričakovati le, če bomo sami dovolj aktivni in če bomo storili prav vse, kar v danih razmerah in pogojih zmoremo.

To pa bomo lahko dosegli le v trdni in zdravi organizaciji, postavljeni na solidnih in pravih demokratičnih ter družbeno prisotnih načelih.

Dosledno se moramo boriti proti kakršni koli zaprtosti, cehovstvu, osebnim interesom, sektaštvu in partikularizmu in odpreti vrata ter vpogled na naše delo in ne nazadnje graditi in utrjevati povezavo s terenom ter našimi čebelarji in osnovnimi organizacijami — čebelarskimi družinami in društvi.

Zveza čebelarskih društev naj bo koordinator, svetovalec in izvajalec tistih nalog in pobud, ki bodo koristile razvoju našega čebelarstva. Naš sleherni čebelar mora biti seznanjen z delom organizacije, biti njen aktiven sodelovec ter graditelj in ji nesebično pomagati. Pri tem mora spoštovati predvsem splošne ter skupne interese in ne le svojih ozkih ali lokalnih koristi. Le tako zgrajena in trdna organizacija si bo pridobila legitimacijo za neposredno povezavo in sodelovanje z vsemi družbenimi dejavniki in družbenopolitičnimi organizacijami, skratka z vso slovensko in jugoslovansko skupnostjo.

Zavedamo se, da nas čakajo velike naloge in da delo ne bo lahko. Vendar pregovor »v slogi je moč« in »lepa beseda pravo mesto najde« velja tudi za nas. Če bomo načrtovali in gradili naše delo na socialističnih in z novo ustavo določenih načelih, rezultati prav gotovo ne bodo izostali.

POROČILO PREDSEDNIKA VALENTINA BENEDIČIČA NA OBČNEM ZBORU ZČDS DNE 21. APRILA 1974

Zaradi omejenega prostora priobčujemo iz obširnega poročila le podatke in misli, ki se nanašajo na delo in rezultate dela Zveze med obema občinama zboroma in priporočila novemu vodstvu Zveze.

Najprej naj spregovorim nekoliko o preteklem čebelarskem letu; kakšna je bila letina in katere naloge smo opravili.

Za čebelarje, ki čebelarijo na stalnem mestu, je bilo leto 1973 že tretje leto zapored na splošno slabo. Le redki so bili kraji, v katerih so prinesle čebele nekaj tudi za čebelarje. Kdor pa je čebele pravočasno prepeljal na akacijevo pašo, morda celo dvakrat na zgodnjo in poznejšo, je na splošno dobro odrezal; posebno še, če jih je odpeljal tudi v SR Hrvatsko na polajevno meto. Žal je pri nas zaradi nevšečnih pogojev za prevažanje iz leta v leto manj prevaževalcev, zaradi česar propadejo večkrat tudi večje količine medicinine in mane.

Naloge, ki smo jih imeli v delovnem programu, smo na splošno v redu opravili.

Plemenilna postaja Antona Janše pod Zelenico je začela delovati s štirimi trojarji 25. maja in je zaradi spominske proslave A. Janše na Breznici dne 26. avgu-

sta podaljšala obratovanje do 30. VIII. 1973. Postaja je v lasti Zveze in jo opravlja po posebni pogodbi vzrejevalec Ciril Jalen. Ko bo začel delovati čebelarski izobraževalni center (ČIC), bo postaja vključena v delovanje centra. Za opraševanje matic sta jo uporabljala predvsem vzrejevalca Ciril Jalen in Alojz Bukovšek, ter le manjše število drugih čebelarjev proti plačilu po 2 din od matice. Skupaj je bilo postavljenih na praho 516 matic, od katerih se je oplo-dilo 464, tj. 89,92 %, kar je izredno visok procent, ki ga dosegajo le zelo redke plemenilne postaje. K temu uspehu prispeva gotovo največ ustrezna lega postaje in njene okolice. Postajo je obiskalo v treh večjih skupinah 140 čebelarjev, ter večje število manjših skupin in posameznikov. Stroški za vzdrževanje, zavarovalnino in vnaprej odobrene skromne pogostitve nekaterih obiskovalcev so bili kriti z dohodki od pobranih prenočnin.

Zbornik o slovenskem čebelarstvu v A. Janševi dobi še ni izšel zaradi bolezni glavnega pisca. Njegovo delo je prevzel prof. Stane Mihelič. Zbornik bo izšel letos. Tudi z nabavo filmov o biologiji čebel in o opravljanju iz Sovjetske zveze nismo uspeli. Filme zelo pogrešamo. Morda bi jih kazalo nabaviti preko Apimondie, ako ji ne bo mogoče dobiti neposredno iz SZ.

V letu 1973 je bila najvažnejša in tudi najzahtevnejša naloga organiziranja proslave 200-letnice smrti Antona Janše skupaj z Avstrijsko zvezo čebelarjev in z Deželno zvezo za čebelarstvo za mesto Dunaj. Obe prireditvi dne 6. 5. 1973 na Dunaju in 26. 8. 1973 na Breznici sta lepo uspeli. O proslavah so poročale poleg jugoslovanskih čebelarskih revij tudi čebelarske revije iz srednje in vzhodne Evrope. Po splošni sodbi sta dosegli obe proslavi, zlasti zadnja na Breznici, svoj namen. Na Breznici je bila dokončno podpisana listina o prijateljskem sodelovanju naše Zveze z Deželno zvezo za čebelarstvo za mesto Dunaj. Lahko smo ponosni na to lepo izvedeno mednarodno čebelarsko manifestacijo, katero so ustvile nekatere vidne čebelarske osebnosti kot pomembno mednarodno čebelarsko prireditev v letu 1973, takoj za mednarodnim čebelarskim kongresom v Buenos Airesu v Argentini. Pokroviteljstvo nad proslavo na Breznici je prevzelo predsedstvo Republiške konference socialistične zveze delovnega ljudstva. Žal pa je v letu 1973 povsem počivala gradnja ČIC. Vzrok temu je bila obilica drugega dela in predvsem pomanjkanje denarja. Saj smo pretežni del v l. 1973 za gradnjo ČIC zbranih sredstev prehodno založili za kritje stroškov za spominsko proslavo na Breznici. Proslava pa ni bila zgolj čebelarska, temveč splošna slovenska kulturna prireditev mednarodnega pomena.

Današnji občni zbor bo zaradi sprememb, ki se sporazumno predvidevajo v vodstvu naše čebelarske organizacije in ki naj bi dale organizaciji nov polet, postal važen mejnik v razvoju naše organizacije in s tem tudi v razvoju našega čebelarstva.

Skupaj s člani, ki jim ni treba obvezno naročiti ŠC, če je v eni hiši, v eni družini po več čebelarjev, šteje ta čas naša organizacija blizu 7000 članov. Vsekakor je naša organizacija daleč najmočnejša od vseh ostalih republiških organizacij v SFRJ. Po številu članstva ji sledita Saveza pčelar SR Hrvatske in SR Srbije. Po ostalih republikah so čebelarske organizacije glede na število članstva še vedno v začetni razvojni stopnji.

Razmeroma visoko število organiziranih čebelarjev je važen dejavnik, na katerega

se bo lahko v prihodnje opiralo pri svojem delu novo vodstvo čebelarske organizacije.

Problem izobraževanja in gradnje ČIC

Naša organizacija se po vojni ni uspešno razvijala zaradi pomanjkanja kadrov in ni mogla kaj več napraviti na področju izobraževanja čebelarjev. Zadnji izpiti za čebelarske predavatelje so bili še pred vojno v l. 1934/35. Od tega je preteklo torej že 40 let. Medtem pa so se razmere v svetovnem merilu zelo spremenile.

Klasični pogoji za izobraževanje so minili. Pritisk čebelarjev po izobraževanju pa je iz dneva v dan močnejši. To so pokazali zadnji občni zbori društev in tudi oba tečaja za mikroskopiranje. Želja čebelarjev po znanju je torej velika. Dogaja se celo, da obiskujejo nekateri naši čebelarji samoiniciativno čebelarsko šolo v Gradcu v Avstriji. Naše vodstvo je bilo dejansko dolgo v dilemi, kaj naj napravi; kako naj čimprej reši problem izobraževanja v novih pogojih. V tem pa si je bilo povsem na jasnem, da brez znanja ni napredka v nobeni dejavnosti, torej ga ne more biti tudi v čebelarski. Zato se je ukvarjalo intenzivno s tem, kako bi organiziralo izobraževanje ustrezno današnjemu času, da bi bili številni dosežki čebelarske znanosti in tehnike lažje čim prej dostopni našim čebelarjem na čim enostavnejši način in poceni. Pri tem smo se zavedali, da ne bo šlo brez namenu ustrezno razporejene in opremljene inštitucije, kakršne so v sodobnem čebelarskem svetu. Na podlagi tega se je izoblikovalo tudi ime tej inštituciji Čebelarski izobraževalni center.

Naše kmetijstvo ima za posamezne specialne stroke tudi specialne šole, le za čebelarstvo, ki je tipična specialna kmetijska dejavnost ni nobene. Čebelarji si tudi niso bili na jasnem, ali naj bo ta šola eno- ali dvoletna, kako se bo vzdrževala itn. Zato naj za boljše razumevanje tega vprašanja navedem odstavek iz zanimive razprave ing. Vladimira Veselyia, direktorja čebelarskega inštituta v Dolu pri Lipčah v CSSR. V referatu z naslovom »Prognosa nadaljnjega razvoja čebelarstva«, ki ga je imel maja 1972 na mednarodnem simpoziju v Pragi, pojasnjuje svoje poglede in stališče o tem vprašanju takole: »Za zamatnan problem gospodarske prognoze velja usklajevanje prognoz posameznih strokovnih področij. Kljub vrsti zvez in limitnih dejavnikov ne more čakati nobena stroka na prognostično delo drugih strok in na njihove zaključke. Izkušnja kaže, da tudi najpopolnejša gospodarska prognoza enako važne ali tudi bolj važne stroke ne more

rešiti prognoze druge stroke. Čim bolj je neka stroka specializirana, in čebelarstvo je taka stroka, tem aktualnejša je taka izkušnja. Z drugimi besedami, ne moremo se zanešati na nikogar drugega, ki bi pravilno presodil razvoj čebelarstva, kakor samo na čebelarje. Če ti ne bodo storili tega, bo to v škodo čebelarstva. Torej smo poklicani in odgovorni v prvi vrsti čebelarji za sestavo pravilne prognoze za razvoj čebelarstva.

Naše čebelarstvo mora dobiti lastno izobraževalno ustanovo, ki se bo za razliko nasproti izobraževanju na prostovoljni osnovi v preteklosti poklicno ukvarjala z izobraževanjem čebelarjev. Za uspešno opravljanje te naloge bo morala imeti na voljo lasten, funkciji primerno razporejen in namenu ustrezno opremljen objekt. Zaradi sistematične odbire in vzreje matic se bodo priključile k centru plemenitne postaje A. Janše pod Zelenico, Josipa Verbiča v Kamniški Bistrici in Vlada Rojca v pustem mlinu pri Litiji. Vsaka teh plemenitnih postaj bo imela v sklopu delovanja ČIC svojo posebno nalogo. Vzporedno se razvija nujno potrebni izobraževalni kader. Naloga tega kadra bo predvsem ta, da se bo dobobra seznanil s snovjo, o kateri bodo predavali naprošeni strokovnjaki in jo nato posredoval našim čebelarjem. Za pomoč bodo namreč naprošeni domači in zunanji strokovnjaki, o čemer tečejo že nekaj let zadevni razgovori. Lanskoletna spominska proslava na Breznici je zgovorno pokazala, da tudi zunanji čebelarski svet strokovno rad sodeluje z nami. Zainteresiran je namreč na naših uspehih pri odbiri in vzreji matic naše sivke.

ČIC je sedaj v surovem stanju pod streho in to brez dolga. Sredstva, ki jih je prištedila Zveza in ki so jih zbrala doslej društva pri članih, pri nečebelarjih, pri nekaterih občinah in podjetjih, so izčrpana. Obveznost prispevkov po 6 din od panja so nekatera društva izpolnila v precejšnji meri. Za vrgel so nam lahko naslednja društva, ki so izpolnila to obveznost v naslednjih procentih: Kamnik-Domžale 149, Zagorje 80, Vrhnika 72, Murska Sobota 68, Ljutomer 64, Radeče pri Zidanem mostu 53, Trzič 43, Gornja Radgona 40 % itn. So pa tudi društva, ki so se do sedaj slabo odrezala.

V objekt vložena sredstva so gotovo varno naložena. Glede na konstantno devalvacijo dinarja pa postaja po eni plati nadaljevanje gradnje s postopnim zbiranjem sredstev zelo problematično. Čebele v oskrbi izobraženih in delovnih čebelarjev pa postajajo po drugi plati vse bolj važen dejavnik vsake družbe, tudi naše, bodisi zaradi neposrednih žlahtnih pridelkov me-

du, voska, matičnega mlečka, cvetnega pe-loga, propolisa itn., bodisi zaradi najmanj 10-krat večje koristi, ki jo dajejo kmetijstvu, tekstilni in oljni industriji z opraševanjem gospodarskih žužkokvetnih rastlin ter vsej družbi z ohranjanjem biološkega ravnovesja v naravi, ki je zelo pomembno za varstvo zdravega človekovega okolja.

Na nizek pridelek pri nas ne vpliva samo pomanjkljiva izobrazba, temveč v enaki meri tudi nerazumljiva in neživiljska praksa pri izvajanju nekaterih predpisov v zvezi s prevažanjem čebel na pašo.

O teh stvareh smo v preteklem letu precej razpravljali s kmetijsko sekcijo RK SZDL. Sporazumno je bilo ugotovljeno, da odnosi do čebelarstva in do čebelarjev dejansko niso bili taki, kakršni bi morali biti in kakršne bi upravičeno pričakovali. Do kakih konkretnih rezultatov pri teh razgovorih do zdaj še nismo prišli. Naj se zahvalim predsedniku in tajniku kmetijske sekcije Francu Simoniču in ing. Alojziju Senegačniku za razumevanje in za prizadevanje, da bi premaknili te stvari iz mrtve točke.

Dosedanje vodstvo je vložilo veliko naprov in sredstev, da bi prišli do lastne izobraževalne institucije. Primarna naloga novega vodstva bo, da to nalogo uporno nadaljuje do cilja, predvsem pa, da izposluje zadostno enkratno denarno pomoč za dograditev in opremo ČIC-a.

* * *

Za tem je obširno poročal o zvezah s čebelarskimi organizacijami doma in v tujini, predvsem z avstrijskimi, nemškimi in madžarskimi čebelarji in nadaljeval:

V zadnjih 10 letih ustvarjene zveze z zamejskimi čebelarji so pomembne in v marsikaterem pogledu za nas dragocene. Ustvarjale so se dosledno po načelih, za katera so se soglasno odločile čebelarske organizacije I. 1949 v Amsterdamu t. j. za plemenito resnično enotno organizacijo, dostopno vsem čebelarskim organizacijam ne glede na nacionalnost, raso, barvo, religijo, pojmovanje življenja, politično ideologijo, obliko vladavine ali pripadnost k različnim blokom. Medsebojne odnose smo razvijali obzirno in v medsebojnem spoštovanju (Rider van Reppard, XXII. mednarodni čebelarski kongres v Moskvi I. 1971, str. 71).

Le v takem ozračju ustvarjeni medsebojni odnosi in sodelovanje so mogli pripraviti osnovo za javne izjave na skupnih proslavah na Dunaju in na Breznici. Na proslavi na Dunaju je namreč izjavil častni predsednik Deželne zveze za čebelarstvo za mesto Dunaj ob zaključku govora naslednje: »To prijateljsko sodelovanje naj bi do-prineslo k temu, da bi se v smislu Antona

Janaš v obeh deželah pospeševalo čebelarstvo in poglobljalo znanje o čebelah. Vrh tega pa naj ob premagovanju jezikovnih težav pomaga poglobiti človeške odnose v obeh deželah. Dragocene pa so te zveze tudi zato, ker nam bo sodelovanje s čebelarskimi inštituti in organizacijami v Srednji Evropi — v njenem zahodnem in vzhodnem delu — predvidoma lahko v krepko oporo pri izobraževanju naših čebelarjev. Tako sodelovanje med čebelarskimi organizacijami je eden glavnih ciljev, ki jih zasleduje tudi mednarodna zveza združenj čebelarjev — Apimondia. Na ta način se tudi naše čebelarstvo vključuje v mednarodno delitev dela na tem delovnem področju.

Prevažanje čebel in preprečevanje čebelnih bolezni

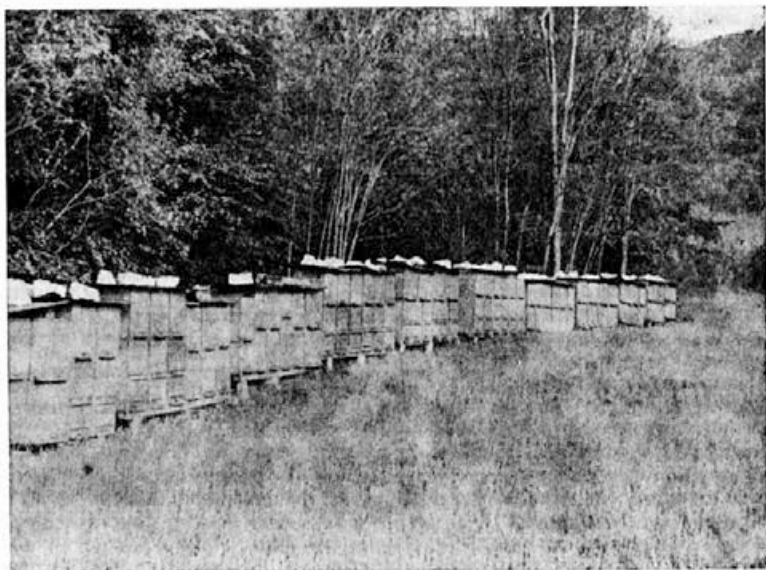
Na tem področju je v zadnjih letih marsikaj nerazumljivega in za to tudi narobe, kar vpliva zaviralno na prevažanje čebel. V zvezi s tem problemom, ki je zares pereč, se ne bom spuščal v podrobnosti, temveč bom povedal nekaj samo o načelih in stališčih, ki jih zastopajo v teh stvareh mednarodno priznani strokovnjaki in ki jih moramo spoštovati tudi mi, tako zaradi zdravlja čebel, kakor tudi zaradi gospodarnega čebelarjenja.

Kakšno je stanje zadnje čase pri nas?

Na vprašanje čebelarskega društva Nova Gorica, da naj bi veterinarska inšpekcija N. G. izdala pooblastila za delo udeležencem tečaja za čebelarske preglednike z dne 8. in 9. I. 1972 odgovarja 9. 3. 1972 vodja veterinar. inšpekcije dr. A. Koglot: »O zadevi smo se pogovarjali dne 2. 3. 1972 z dr. Snojevo, ki je povedala, da bodo morali opraviti izpite vsi čebelarji, ki želijo postati oz. biti čebelarski izvedenci in to tudi tisti, ki že imajo tozadevno pooblastilo. Predvidevamo, da bodo ti izpiti v jeseni, organizirala pa jih bo pristojna ustanova.«

Minili sta dve leti od tega. Izpitov še ni bilo.

Čebelarski savez SR Hrvatske je imel v sodelovanju z Zavodom za biologijo in patologijo čebel v Zagrebu in z Veterinarsko postajo Našice dne 17. in 18. novembra 1973 dvodnevni tečaj o čebelnih boleznih. V uvodu je rekel mr. vet. Zvonimir Šver, da je namen tečaja, da se čimvečje število naprednih čebelarjev seznani s čebelnimi boleznimi in z njihovim zatiranjem ter se na ta način usposobi za zdravstvene kontrolorje čebel. Pozval je udeležence, da pri delu čim aktivneje sodelujejo, da bi jim mogli ob zaključku izdati potrdilo o udeležbi na tečaju. Če se bo pokazala potreba, bodo po lastni želji in po pooblastilu vet. inšpekcije sodelovali z veterinar. službo pri ugotavljanju in zatiranju čebelnih bolezni.

Na paši ...

Tudi Savez pčelara SR Srbije dela na tem, da bi v čimkrajšem času vzgojili kakih 500 čebelarških preglednikov.

Obe republiki SR Hrvatska in SR Slovenija sta v SFRJ, pa vendar takšne razlike veter. službe v gledanju na zatiranje čebelnih bolezni v sodelovanju s čebelarško organizacijo. V SR Hrvatski zavod podučil, vet. inspekcija — operativna — pa pooblasti čebelarje za to delo, kar je naravno in razumljivo, saj ima pri zatiranju bolezni veterinarska inspekcija tesne stike s čebelarji in je odgovorna za pravilen postopek pri zatiranju. V SR Sloveniji pa zavod podučil, hkrati prepove izdajanje pooblastil, preklic veljavnost že izdanih pooblastil, dokler vsi ne položijo izpitov, katerih pa nihče ne organizira. Seveda pa je tudi vprašanje, koliko bi bilo interesov, da bi se prijavili k izpitu organiziranem na tak način.

Če bo šlo tako naprej, ne bo dolgo, ko bo naša mreža čebelarških preglednikov razpadla. Organizacija pa ne more in ne sme biti indiferentna v tej važni zadevi. Saj nam grozi vedno večja nevarnost tudi širjenja hude gnilobe čebelje zalege zaradi večjega uvoza medu in bi se morala zato naša mreža čebelarških preglednikov dobro seznaniti s postopkom zatiranja oz. zdravljenja te bolezni. Nobenega dvoma ni, da so ravno čebelarji najbolj zainteresirani na tem, da imajo zdrave čebele in da so organizirane skupne zatiralne akcije iz razlogov, ki sem jih navedel v uvodu tega poglavja.

Prevažanje čebel na paše pa je hkrati glavni pogoj, da so čebele zdrave. Čebele se na pašah hitro obrabijo, s tem se skrajša njihovo življenje in se ne morejo bolezni tako zelo razviti; hkrati se poveča zalega, dobra preskrba zalege pa da krepke mlade čebele. Čim intenzivnejši je ta proces, tem krajše je zasedanje čebel v gručah od spomladi do jeseni, tem manj je časa in priložnosti za razmnoževanje povzročiteljev bolezni v posamezni čebeli, za razširjanje v čebelji družini ali celo za okuženje drugih družin.

Sestanek prevaževalcev čebel dne 16. 3. 1974 je pokazal, da je na tem področju veliko nejasnosti in nevšečnosti.

Ta problem je poleg izobraževanja prioritete narave in ga je treba zato nujno reševati. V smislu sklepov na sestanku prevaževalcev bo novi odbor v najkrajšem času pripravil zadevno problematiko ter jo dostavil s predlogi za rešitev v obravnavanje pristojnim organom.

Naši odnosi z OZD Medex

Preden zaključim naj spregovorim še nekoliko o OZD Medex in naših odnosih do te delovne organizacije.

Brez dvoma je OZD Medex zainteresirana na večji proizvodnji. Saj ima zgrajene velike kapacitete, ki ne smejo stati neizkoriščene. Pri načrtovanju razvoja našega čebelarstva je tedaj nujno, da pride v obojestransko korist do ustreznega aranžmaja z OZD Medex, da se obstoječi odnosi poglobijo in utrdijo. OZD Medex razvija vedno bolj intenzivno kooperacijo neposredno s čebelarji po vsej Sloveniji. V zadnjem času je pridobilo večje število čebelarjev enake pravice kot ostali redno zaposleni člani delovnega kolektiva OZD Medex.

Priporočam, da o teh stvareh razmisli novo vodstvo Zveze in naj poizkusi skupno z OZD Medex najti ustrezni izhod za načrtovanje razvoja našega čebelarstva.

Glede republiškega zakona o čebelarstvu naj novo vodstvo poizve pri pristojnih organih, če bodo zakon v primeru, če jim bo predložen njegov osnutek, tudi uvedli v življenje. V primeru pozitivne izjave, ga bo glede na že zbrano gradivo mogoče predložiti v enem mesecu. Zakon je vsekakor potreben. AP Vojvodina ga npr. že ima. Gradivo zanj je povzela v glavnem iz osnutka, ki je bil pripravljen v Sloveniji za zvezni zakon.

Naša zahvala vsem sodelavcem pri druženih, društvih in pri Zvezi, ki so na kakršenkoli način pomagali, da je postala naša organizacija tako močna, da smo združeni zgradili dve novi in obnovili eno staro plemenilno postajo, da smo spravili v surovem stanju pod streho naš ČIC, da smo uspeli ustvariti dobre zveze doma in zunaj naših meja ter v svetu pridobiti ugled naši organizaciji. Vsi problemi z izjemo ČIC, ki zahteva večja sredstva, so na splošno ob dobri volji pristojnih organov lahko rešljivi.

Posebna zahvala tajniku B. Modrijanu, blagajniku ing. A. Urbaniju in računovodji J. Wallasu, dalje referentu za Čebelarški muzej prof. S. Miheliču in celotnemu uredniškemu odboru z glavnim urednikom M. Mencejem na čelu, ki so s svojim vztrajnim in požrtvovalnim delom omogočili, da delo ni zaostajalo in da je zlasti Janševo leto lepo uspelo.

Naša zahvala tudi zunanjim sodelavcem: ravnateljici čeb. muzeja v Radovljici M. Avguštin, višjemu kustosu Narodne galerije v Lj. dr. K. Rozmanovi in ing. arh. P. Fistru od Zavoda za spomeniško varstvo Kranj, ki so zavzeto delali pri urejanju Čebelarškega muzeja, spominske sobe P. P. Glavarja v Komendi, raziskovali življenje in delo A. Janša z zagotovilom, da bodo pomagali pri še ne zaključenem delu tudi v prihodnje. Hvala lepa tudi direktorju Biološkega inštituta medicinske fakultete dr. Hubertu Pehaniju za skrbno organiziranje tečajev za mikroskopiranje.

ČEBELAR IN ČEBELE V JUNIJU

JOŽE INŽ. BABNIK

Mesec glavne paše in največjega upanja je pred nami. Družine so dosegle po dobrem spomladanskem razvoju višek svoje moči. Če ne bomo dosegli sedaj svojega cilja, bo letina bolj slaba.

V vsem letu čakamo le na kakih 15 dni dobre paše in družine nam povrnejo ves trud. Okoli 10. junija postopoma pričakujemo začetek medenja smreke, ki se nato počasi pomika v višje lege. To je čas, ko zelo hitro pridemo poleg medu tudi do lepega mladega satja... V tem času res lahko globlje posežemo v gnezdo in posebno ob dobri paši zamenjamo preostalo staro satje v plodišču. Vedeti moramo, da ni vsako leto primerno za večjo zamenjavo satja in moramo izkoristiti tedaj, ko je gradilni nagon na višku.

Če bo paša dobra, se moramo že pred 20. junijem odločiti za točenje. Na gozdnem medenju lahko opravimo to bolj zgodaj, ker med hitreje zori, a pri cvetličnem počakamo, da čebele zapro vsaj gornjo tretjino satja v medišču. Pri dobri paši je potrebno točenje zato, da nudimo družini dovolj prostora za zaleganje. Tudi če so donosi slabši, moramo točiti sedaj zategadelj, da dobimo sortni med in da se nam ta ne bo pomešal kasneje s kostanjem.

Kadar družine izenačimo, so tudi razlike v donosih manjše. Če tega še nismo storili, lahko še kak teden pred točenjem odvezujemo nekaj medenih satov iz dobrih družin in jih prenesemo slabšim. S tem smo delno izenačili moč družin in nismo zavirali razvoja močnih družin, ter se poleg tega nam točenje kot opravilo res izplača.

Pri tem opravi, t.j. točenju, se nam zopet pokaže razlika pri naklad-

nem panju. Pri teh so donosi posameznih družin lahko zelo različni in jih z dodajanjem novih naklad ne oviramo v normalnem razvoju. Pri nakladnih panjih tudi lažje ocenimo nadpovprečne družine, iz katerih vzamemo vzrejni material.

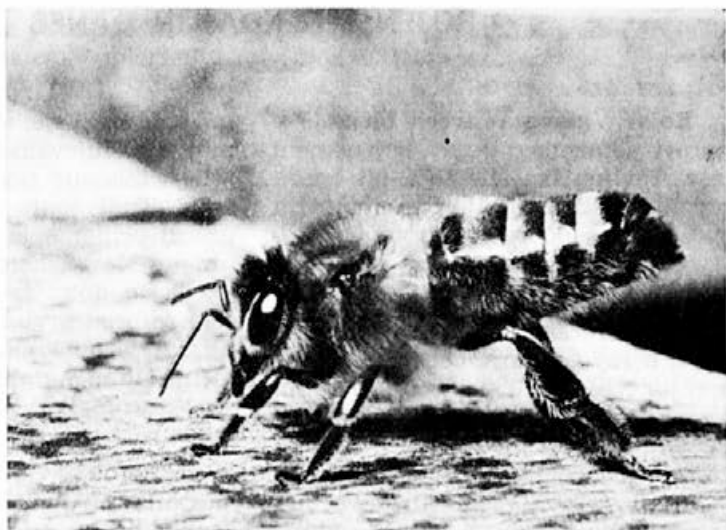
Za normalni donos družine je namreč potrebno, da je v panju vedno dovolj prostora, kajti ob donosih do 2 kg ali več dnevno, pašne čebele odlagajo sveže prinešen med na veliko površino satja, da tako lahko čez noč ob močnem zračenju (večerno šumenje pred žrelom) med dozori in šele takega čebele lahko pokrivajo z voščenimi pokrovc.

Točenje naj poteka po določenem redu. Po oceni donosa družin pripravimo primerno posodo in uredimo in očistimo pribor. Poleg tega izberemo primeren prostor blizu čebelnjaka, ki naj bo čist in zavarovan pred čebelami. V prostoru mora biti stalno na razpologo voda za namakanje vilic za odkrivanje voščenih pokrovc in posoda za umivanje rok.

Delo pri panju opravimo, če je le mogoče v dopoldanskem času. Izpraznimo v glavnem samo medišča, a po potrebi predstavimo po kak sat, ki je zelo meden in s pokrito zalego, v medišče; ob gnezdo pa vstavimo prazen izdelan sat za zaleganje.

Sočasno vračamo satje čebelam proti večeru. Za čebele bo zelo koristno, da ga pred vračanjem poškopimo z vodo. Iztočeni med pustimo čez noč, da se ohladi in naslednji dan posnamemo z njega vse, kar je prišlo na površino; nato med takoj precedimo skozi dvojno sito. Precejen in prečiščen med bo dvignil v nekaj dneh vse mehurčke v obliki pene na površino. Te prav tako posnamemo in med je pripravljen za

Zračenje panja
je važno opravilo

shrambo ali prodajo. Vse kar smo posneli na medu, koristno uporabimo skupaj z opranimi medenimi pokrovi pri prvem krmljenju.

Ce nam narava ni bila naklonjena in ni zaželenega medenja, moramo v tem mesecu vsaj v prvi polovici še zelo skrbeti, da ne bodo družine lažne. Velikokrat se dogodi pri močnih družinah, da so komu propadle tik pred nastopom glavne paše. To se lahko zgodi v primeru, če smo prepeljali družine na gozdno pašo in je ta povsem odpovedala. Ob vsakem prevozu je poraba hrane mnogo večja kot na stalnem mestu. Na drugi strani pa so po prevozi družine skoro vedno prerrojene, kajti ob tem se znebijo največ starih čebel, ki so večinoma nosilci raznih bolezenskih klic. Zaradi tega ima prevažanje poleg osnovnega namena v povečanju pridelka tudi svoj čistilni pomen.

Kadar gozdna paša zataji, nam preostane še zadnja razvojna kosta-

njeva paša. Pred to pašo je mnogo čebelarjev pred najtežjo odločitvijo, ali v gozd po med ali po razvoj na kostonjevo pašo.

Kdor ima močne družine, lahko brez skrbi izkoristi gozdno pašo. Doma pusti le umetne roje in prašilčke; ti mu bodo ostali kot zdravo jedro za naslednje leto. Kdor pa ima družine slabo razvite, ali so se močno zrojile, je bolje da ostane brez gozdnega medenja in prepelje družine na kostonjevo pašo. Obstoja še možnost, da gozdna paša traja tudi še po kostonjevi in se tudi s temi družinami doseže še lep donos.

Paziti moramo, da se nam v tem mesecu ne razbije zbrana moč čebelnih družin. Star pregovor »mnogo rojičev — mnogo mrličev« se skoraj vedno pokaže v svoji resnici naslednjo pomlad. Ne smemo pozabiti, da še v tem mesecu naredimo zadnje rezervne družine, da bi lahko jeseni izmenjali nekaj starih matic ali ozdravili kakega trotovca.

ROJENJE NEKDAJ IN DANES

FRANCE GUNA

Rojstvo novega živega bitja je v naravi pomemben pojav, saj pomeni višek življenjske sile tega ali onega organizma. Zato ljudje z zanimanjem spremljamo pojave te vrste. Za rojstvo človeka imamo sploh kar izraz »veseli dogodek«.

Ta posrečeni izraz pa bi še bolj veljal o rojstvu nove čebelne družine o roju. Ko človek pride na svet, zajoka in v solzah začne svoje življenje. Čebeljni roj, ki zleti lepega, sončnega, majniškega dne iz panja, pa je — po človeško gledano in povedano — res sama neugnana kipeča radost. Živahno in brez kakršnih koli porodnih bolečin pridere iz panjskega žrela kot divji veletok, ki se dvigne visoko nad bližnji sadni vrt, kjer se na široko razlije ter preide v ubrano brnjenje in živahno rajanje. Končno se vsa ta brezštevilna množica strne v gručo in kot razgiban grozd obvisi na veji drevesa. To so takó veličastni prizori, da se jih čebelar kar ne more nagledati, četudi jih gleda že leta in leta. Taka je poetična stran rojenja.

Pa tudi v gospodarskem pogledu je bil dober čebelji roj že od nekdaj visoko cenjen. To je bil zaželen prirastek, od katerega si je smel čebelar obetati izdaten pridelek. Pogoji je bil le ta, da je bil roj po množini čebel čim izdatnejši in da je bil dovolj zgoden. Le v tem primeru je namreč mogel izkoristiti glavno pašo. Odton stari izrek: »Roj v maju je vreden voz sená, roj v juniju pa le funt mesá.«

Zato je veljalo v prejšnjih časih rojenje kot jedro čebelarstva, ogrebanje, vsajanje in oskrbovanje rojev pa je bilo težišče vsega čebelarjenja. Da bi dobili čim zgodnejše roje, so vozili čebele v pašo na spo-

mladansko resje, ali pa so čebele krmili spodbujevalno z ajdovcem, ki je zelo učinkovito pospeševal razvoj zaroda. Tudi topla odeja je k temu precej pripomogla. Tako je marsikateremu slovenskemu čebelarju uspelo, da je dobil iz kranjiča prvi roj celo že pred prvim majem. Tak zgodnji roj je ob količkaj ugodnem vremenu lahko v dobrem tednu zgradil vse satje ter ga do jeseni napolnil z medom.

Janša daje v svoji knjigi izčrpna navodila za pospeševanje rojenja, vendar pa po drugi strani poudarja, da preveč rojev tudi ni dobro. Dva roja — prvec in drugec — iz enega panja sta čisto dovolj, — vsi nadaljnji roji so številčno prešibki, niso zmožni zadovoljivega razvoja in čez zimo ne vzdrže. To potrjuje tudi preizkušena čebelarska rečenica: »Veliko rojičev — veliko veliko mrličev.« Ravno zato Janša tudi stvari pred prenatragim pomnoževanjem čebeljih družin oziroma razširjanjem čebelarstva. To naj bi se namreč izvajalo načrtno, preudarno, polagoma in postopno od leta do leta.

V novejšem času pa gledamo na rojenje precej drugače. Četudi je to čisto naraven pojav in ga ne gre podcenjevati, ima vendar zlasti dve senčni plati:

Z rojenjem se številčna moč čebelne družine razbije. Z izletom prvega ali celo še drugega roja je panj za dalj časa izgubil skoro vso svojo delovno silo. V njem ostane z mlado matico le še toliko čebel, da odgojijo zarod, ki naj v doglednem času nadomesti prejšnje delavke. A to ne gre tako hitro. Zato včasih tožimo, da se nam je kak »panj preveč izrožil«. Roj sicer, morda odlično napreduje, si zgradi satje itn., izrojenec pa kar ne

more k sebi. Često se zaradi neugodnega vremena zakasni oplemenitev nove matice, tako da izrojenec občutno opeša, preden se pojavijo v celicah spet prva jajčeca.

Druga nevšečnost pa je v tem, da čebelja družina ob pripravi na rojenje zelo popusti z delom. Ne le več dni, včasih celo več tednov čebele v pričakovanju roja ob najlepšem vremenu ostajajo doma, namesto da bi letele na pašo. Četudi jih je panj nabito poln, žde med satjem tako mirno, da se, ob morebitnih čebelarjevih posegih niti kaj dosti ne zganejo. Slovenski čebelarji imajo za to izredno rojilno razpoloženje izraz, da »panj sedi na roj«. Ta ali oni bi mislili, da so se čebele »polenile«, kar pa seveda ne drži. V resnici čebele vkljub dobri paši le nimajo več kaj početi, kajti vse satje je dograjeno, ves prostor v panju je do zadnjega kotička izpolnjen, vse proste celice so zaležene, tako da matica niti nima več kam polagati jajčec. Zastoj je torej neizogiben.

Ker pa se vse to dogaja skoro vedno v času glavne, a za marsikateriga čebelarja edine paše, pomeni ta zastoj občutno zmanjšanje donosa in torej nepopravljivo gmotno škodo.

Zato v sodobnem naprednem čebelarstvu rojenje kolikor mogoče omejujemo. Čebelar začetnik, ki želi svoje čebelarstvo nekoliko povečati, je prva leta sicer vesel vsakega prirastka, če je le roj dovolj zgoden in močan. Ko pa doseže planirano število čebelnih družin in začne intenzivno čebelariti na med, bo skušal roj pravočasno preprečiti. To se pravi, da bo pokrenil vse potrebno, še preden se panj sploh začne pripravljati na rojenje. Poznejši posegi namreč ne rodijo zadovoljivih uspehov.

Omejevanje rojenja se nam ne posreči vedno enako. Včasih pride že taka letina, da nam hoče kar vse od

kraja izrojiti. Obilna paša čebele od rojenja navadno odvrta. Srednje dobra, ali včasih celo skromna paša pa jih k rojenju še spodbuja.

Posebno odločilna je čebelja pasma. Naši, sicer spoštovani, kranjski čebeli se očita, da je preveč nagnjena k rojenju. To bo res in je tudi razumljivo, saj so naši predniki skozi stoletja rojenje bolj pospeševali kot pa omejevali. Tako so se nam najbolj razširile ravno najbolj rojive sorte. Naši ugledni vzrejevalci matic se zadnja leta zelo trudijo, da s sistematično in vztrajno selekcijo pridejo do manj rojivih čebeljih plemen. To jim je v precejšnji meri tudi že uspelo. Treba le, da tudi v bodoče dosledno stremimo za tem ciljem. To bo od vsega najbolj učinkovito.

So pa še drugi ukrepi, ki pa so bolj zasilnega značaja. Nekateri čebelarji maticam nekoliko pristrizžejo krila, da s tem označijo njihovo rojstno leto oziroma njihovo starost. Ko taka matica zleti z rojem prvcem iz žrela, pade v travo, se izgubi, a roj se vrne v svoj panj. Če hočemo preprečiti drugi roj ali družka, kmalu po izletu prvca zelo natančno pregledamo gnezdo izrojenca ter porežemo vse matičnike razen enega. Pri tem pazimo, da ohranimo najlepšega in najbolj zrelega. Edina matica, ki se bo torej izlegla, bo morala ostati v panju in roja ne bo. S tem smo roje za silo ustavili.

Od vsega se pa najbolje obnese povečanje panjeve prostornine. Kolikor bolj raste številčna moč čebelne družine, toliko več prostora naj dobi! S tem dajemo čebelam možnost neprestane zaposlitve, tako da na rojenje tako rekoč niti ne utegnejo misliti.

Pri našem »žnideršiču« spustimo čebele v medišče, s čimer dobijo še enkrat večji prostor. Če jim je po nekaj tednih še pretesno, pa odstra-

nimo okence medišča, da se lahko razprostrejo po vsej praznini zadaj ob vratcih.

Posebno elastični v tem pogledu so razni tipi ameriških panjev, ki imajo za večanje prostora še večje možnosti. Na osnovni panj, v katerem je čebelje gnezdo, lahko naveznemo drug panj »naklado«. Tej ob potrebi lahko sledi tretja ali celo četrta na-

klada. Tako panj raste iz nadstropja v nadstropje, kakor pač zahteva rast posamezne čebelne družine. Zaradi tega načina povečavanja se ti panji imenujejo »nakladni panji«.

Z omejevanjem rojenja moramo biti zelo skrbni, dosledni in vztrajni, a to ne le v maju in juniju, temveč tudi še v juliju, ker se kako leto rojenje precej zavleče.

PRVIČ NA LIVADI

Marta Petre — Črna na Koroškem

*Na rožici sredi cvetočih dobrav
v razkošju opojnih pomladnih vonjav
se ziblje in raja mladostna čebela,
ki danes je prvič iz panja zletela.*

*Zagugal se v vetru je pisani cvet,
naprej in naprej jo je vódil polet,
pri vsaki cvetlici se je pomudila,
posrkala médek in se posloвила.*

*Cvet marsikateri je že obiskala
žival'ca marljiva, čebelica mala,
že kanglico polno je méda imela,
veselo prot' domu je brž pohitela.*

*Ko préko zeléne je plula doline,
zagleda pod sábo zorane ledíne:*

*»Joj, kmetič že davno je néhal orati
in sončne ni ure nikjer več na trati!*

*Predolgo mudila me sladka je paša,
oh, kaj le porékla bo matica naša!
Zatórej le naglo, le naglo domóv,
da noč ne zalóti me sredi gozdóv!«*

*Utrujena v mraku je srečno prispéla
do doma, do svojega panja čebela.
Stražarka pri vratih se je oddahníla:
»Bile smo že v strahu, da si se
zgubíla!«*

*Zdaj mirno zaspale so v panju
čebele
ob matici ljubi brezskrbne, veséle,
saj jutri ob zóri že spet bodo vstale
in zvrhane kanglice méda nabrale.*

KO ZACVETO KOSTANJ...

IVAN RAK, GOTOVLJE

Paša na žlahtnem kostanju je za čebelarjenje v Sloveniji večjega pomena kot mu jo pripisujemo. Da ni bolj upoštevana, je vzrok v tem, da je kostanjev med zaradi obilice cvetnega prahu, ki ga vsebuje, grenkega okusa in v trgovini manj cenjen. Je pa za druge namene (predvsem v zdravilstvu in za špekulativno krmljenje) primernejši kot ostali medovi.

Ker je kostanj drevo z obširnimi koreninami, njegovo medenje ni odvisno od predhodnega vremena (suše ali pd.), temveč le od vremenskih razmer v času cvetenja. Za te je pa precej občutljiv. Po vsaki plohi preneha mediti, medenje se sicer povrne, toda pri ponovnih nalivih (ki so v tem času, žal, pogosti), cvet porjavi in izločanje nektarja preneha. Na splošno pa je paša na njem dokaj zanesljiva.

Trajanje kostanjeve paše je odvisno od vremena. Dolgoletna opažanja kažejo, da traja medenje na določenem kraju (upoštevajoč zgodnje in pozne sorte, ki so v naših gozdovih na splošno pomešane), povprečno 11 dni, dočim daje cvetni prah povprečno 15 dni. Tega dobe namreč čebele že nekaj dni poprej kot nektar, pa tudi ko medenje že nehava, ko samo, kakor pravimo, še »pocvita«, je dotok cvetnega prahu še kar dober. V višinskih legah cveti precej pozneje. Tako npr. prične odpirati prve cvetove v okolici Trojan, na Mrzlici in drugod, ko je v nižjih legah že povsem porjavel. S prestativijo družin si lahko čas paše skoro podvojimo.

Četudi kostanj ne daje toliko kot npr. akacija, smo čebelarji z dnevnimi donosi do 2 kg, kakršni pogosto so, kar zadovoljni. Ob dobrih letinah se za čas cvetenja kostanja dvigne tehtnica do 15 kg, pa tudi več. Cvetnega prahu je v panjih po kostanju navadno toliko, da so nepoučeni čebelarji kar nejevoljni.

Čebelarji morajo v različnih predelih, torej v različnih pašnih razmerah, čebelariti v tem času na različne načine, kar je odvisno tudi od tega, kaj nameravamo z družinami po kostanjevi paši. V krajih s spomladansko in zgodnjo poletno pašo, kjer je kostanj takorekoč zadnji čebelarjev up, pa čebelar po kostanju z družinami nima kakega posebnega namena (prevoz v pašo, razmnoževanje družin), je edino primeren način čebelarjenja: izrabiti to zadnjo pašo čimbolj, ne oziraje, če morda družine

za določen čas celo oslabe. V takih pašnih razmerah, v takih okoliščinah, je nujno omejevanje zaleganja v tem času. Zakaj? Družine so na višku moči — po množini zalege in številu čebel. Če čebelar ne bi omejeval zaleganja, bi družine, posebno še zaradi obilnega dotoka cvetnega prahu, izredno intenzivno zalegale. Obilo čebel, ki bi šle lahko v pašo, bi bilo vezanih na negovanje zalege — donos bi bil manjši. Ob koncu kostanjeve paše bi imele take družine obilo zalege in seveda tudi obilo živali, množina nabranega medu bi naglo kopnela... Če pa zaleganje omejujemo, je položaj povsem drugačen: ker je za pašo prostih več čebel, je količina nabranega medu večja, zalega in število čebel se proti koncu paše manjša in s tem tudi poraba — čebelarju ostane več za točilo.

Kdaj pričnemo z omejevanjem zaleganja? Ko se pokažejo prvi cvetovi kostanja, je že prepozno. Pri tem moramo upoštevati pričetek cvetenja, ki je v posameznih letih zelo različen. V daljšem opazovalnem obdobju je v kostanjevih gozdovih na obronkih Savinjske doline znašala razlika v pričetku cvetenja npr. celih 20 dni.

Čebelarji, ki nameravajo po kostanju s čebelami še na druge pošte ali žele družine razmnožiti, morajo ubrati povsem drugo pot. Zaleganje morajo še pospeševati — njim je kostanjeva paša le nekaka odskočna deska za dosego končnega cilja.

Ko odcvetijo kostanji, imamo slovenski čebelarji glede različnih nalog in različnih ciljev, različne načine čebelarjenja.

Čebelar mora v krajih, kjer je bilo umestno zavirati zaleganje, torej razvoj družin, prvenstveno skrbeti, da se mu bodo družine pravočasno razvile do tiste moči, ki je potrebna za dobro prezimljanje. Špekulativno pitanje v tem času je splošno priporočljivo — za čebelarje pa, ki so ob kostanjem cvetu zaleganje omejevali, pa izredno nujno. Kadar narava v nekaj tednov trajajoči brezpašni dobi ne daje vsaj 20 kg dnevno, moramo priskočiti družinam na pomoč in jim vrniti del, v kostanju (več) dobljenega medu.

Če smo v času cvetenja kostanja ubrali pravi način čebelarjenja, ne bomo razočarani. Slovenskemu čebelarstvu nudi kostanj več kot večina medonosnih rastlin — več kot mu naši čebelarji prisojajo. Izkoristimo to v čim večji meri!

PANJSKI SISTEMI IN PRIDOBIVANJE SORTNEGA MEDU

LUDVIK INŽ. KLUN

Pridobivanje sortnega medu je v deželah z naprednim čebelarstvom preraslo že v pravo industrijo. Lahko bi dejali, da je število pridobljenih vrst medu in njegova kvaliteta merilo za razvitost čebelarstva v neki deželi. Največ vrst medu je mogoče najti na ameriškem tržišču, saj ima jo nekaj nad petdeset vrst domačega medu, uvozijo ga pa še okroglo dvajset vrst.

Največ sortnega medu izvozijo iz Mehike, Argentine, Kitajske, ZDA in Avstralije. Posebno slednja je razvila čebelarstvo do najvišje mogoče stopnje. Zato bomo v današnjem prispevku prikazali predvsem njihove izkušnje. Največ medu izvozijo v Nemčijo, Anglijo in v zadnjem času na Japonsko. Seveda ima sortni med precej višjo ceno kot mešani, saj je za njegovo pridobivanje potrebno več truda in ustrezne priprave. Pridobivanje sortnih medov, medne paste in napitkov narašča iz leta v leto, pri tem pa pridobivanje medu v satju upada.

Omeniti velja dvoje povsem različnih zahtev v pogledu čistosti sortnega medu. Medtem, ko v ZDA zahtevajo zelo filtriran med, ki postane po čiščenju skoraj prozoren, pa evropsko tržišče (glavni potrošnik je ZRN) zahteva med, v katerem je naravni sestav obnožine. V prvem primeru pojmujejo med predvsem kot hrano, v drugem pa tudi kot zdravilo, saj je med z obnožino bogatejši.

Zakaj govorimo o sortnem medu, ko vemo, da teh problemov pri nas nimamo? Naš potrošnik ni zahteven. Zadovolji se z nekaj vrstami medu. Zakaj bi torej vlagali v pridobivanje medu več truda, če z manj dela dosežemo isto?

Pa je temu res tako?

Marsikje v našem gospodarstvu se je tako pojmovanje bridko maščevalo. Verjetno se bo nam čebelarjem prav kmalu. Veliko smo pri tem že zamudili, kajti čebelarji v drugih deželah ne drže križem rok. Boj za tuje tržišče je dolgotrajen in težak in le dobro organizirano sodobno čebelarstvo mu je kos. Kdaj bomo začeli posvečati tem problemom več pozornosti, je odvisno od tega, kdaj bomo spoznali naš položaj v svetovnem čebelarstvu in se prilagodili potrebam tržišča, ter ne nazadnje od pritiska tujega tržišča na naš trg. Slednje bomo prav kmalu občutili, kajti naše vzhodne soseske (Bolgarija, Romunija, Madžarska in SZ) ter Kitajska se pospešeno pripravljajo na osvojitve evropskega tržišča medu. Tudi naša trgovina ne bo sentimentalna do domačih čebelarjev, če bo imela na voljo kvaliteten uvožen med po občutno nižjih cenah.

Kako pa je s panjskimi sistemi, ki so primerni za pridobivanje sortnih medov?

Panjski sistem ima v procesu pridobivanja zelo majhno vlogo; veliko večjo vlogo ima tehnologija nadaljne obdelave, to je točenja, čiščenja, shranjevanja, zorenja, embalaranja ipd. Imenovana opravila so zaradi zelo strogih mednarodnih norm o kvaliteti medu tako zahtevna, da jih čebelar raje prepusti specializiranim podjetjem za predelavo medu. Čebelar — proizvajalec se torej v čebelarsko razviti deželi ukvarja samo s čebelami, to je s prevozom, s pripravo družin za pašo, krmljenjem ipd. Ko je naklada polna medu, jo odvzame in odda predelovalcu. S tem je njegov opravke z medom kon-

**Naš prizadevni
sodelavec Ivan Krajnc
pri svojih panjih
po točenju**

čan. Zato lahko oskrbuje 500 ali več panjev. Delitev dela in specializacija je, kot povsod, osnovni pogoj za rentabilnost. Stara definicija o donosih na čebelno družino v naprednem čebelarstvu odpove, zato so jo zamenjali z drugo, to je z donosom na čebelarja, ki natančneje določa rentabilnost.

Osnovni panj za industrijsko čebelarjenje je nakladni. Najbolj znani so LR, DB ter Farrarjev. Ti panjski sistemi omogočajo prilagoditev prostornine panja moči družine in s tem maksimalno izkoriščanje paše. Zanimivo je, da evropski čebelarji praktično ne uporabljajo polovičnih naklad. Medtem, ko je v deželah z razvitim čebelarstvom in glavnih pridelovalkah sortnih medov polovična naklada osnovni element panja, ki ima neposredno vlogo pri pridobivanju sortnega medu, evropski čebelarji menijo, da je polovična naklada potrata lesa in nepotrebno obremenjevanje čebelarja pri upravljanju čebel oziroma panja. Morda je na prvi pogled res videti tako, toda tudi

v Evropi se že pojavljajo zahteve po polovični nakladi.

Kakšne so torej prednosti polovične naklade in kakšno vlogo ima pri pridobivanju sortnih medov?

Zamislimo si visok sat, v katerem je oblikovano celotno čebelje grezdo: kolobar z zalego, ob njem venec cvetnega prahu, nad njim venec medu. Kdaj bomo iz tega sata dobili najbolj čist med? Prav gotovo tedaj, ko bomo odrezali v zgornjem delu sata ozek pas z medom. To pa je v bistvu polovični sat. Najbolj čist med dobimo tedaj, ko ga iztočimo iz satja, ki še ni bilo zaleženo. Prav to lastnost pa ima satje v polovični nakladi, kajti matica zelo nerada preide iz višjega sata na nižji. Če take sate še malo razmaknemo, da čebele celice podaljšajo, jih matica ne bo zalegla. Tako satje lahko uporabljamo zelo dolgo, ne da bi spremenilo barvo. Sati, ki jih matica zalega, postajajo vse bolj temnorjavi in celo črni. Da iz takih satov ne moremo dobiti čistega medu, je znano. Kolikšen je vpliv temnega satja na barvo medu,

je seveda odvisno od vrste medu, barve, vlage v medu. Poleg omenjenega pa ima polovični sat še naslednje prednosti:

— Polovični saj je prej napolnjen z medom in pokrit. Med je v njem prej zrel za točenje, ker je kroženje zraka večje in s tem izhlapevanje vode iz nektarja. Ker lahko satje prej odvezamo, iztočimo in vrnemo, je oprema bolj izkoriščena.

— Potreba po matični rešetki praktično odpade. Posebno, če so podaljšane celice. S tem je omogočen lažji prehod med sati čebelam med pašo.

— Polovična naklada omogoča uporabo sodobnejših repelentov (npr. umetno mandeljevo olje) za pregon čebel iz satja.

— Ravnanje z nakladami je lažje, pa naj gre to za dodajanje, odvezmanje, prevoz, točenje, shranjevanje in podobno.

— Pri prevozu se satje, napolnjeno z medom, ne sesuje (prevoz satov brez čebel).

— Odstranjevanje voščenih pokrovcov je lažje. Posebno velja to pri uporabi avtomatskih nožev.

— Polovična naklada polna medu je zelo pripravna za zimsko zalogo čebelne družine in spomladansko špekulativno krmljenje.

Seveda tudi polovična naklada, oziroma satje, ni brez pomankljivosti. Dražja je, dve vrsti satja sta v čebelarstvu, več dela je z njimi ipd. Vendar prednosti močno presegajo pomankljivosti.

Ko bo katerakoli evropska dežela hotela pridobivati v nakladnem panju res čisti sortni med, ne bo mogla mimo polovične naklade.

Največje spremembe je doživela polovična naklada v Avstraliji. Njeno

čebelarstvo je mehanizirano do najvišje mogoče stopnje. Osnovni del panja za pridobivanje medu je naklada, v kateri je sat trdno vpet. Sati v nakladi so izdelani iz plastične mase in imajo trotovske celice (slednje čebele prej napolnijo z medom in tudi izhlapevanje vode iz nektarja je hitrejše). Ko je naklada polna medu, odstranijo voščene pokrovce z avtomatskimi rezili (noži) in nato celo vložijo v točilo. Točilo sprejme v svoje košare večjo količino naklad, ki se kot na vrtiljaku vrtijo okrog pogonske osi. Pod vsako naklado je manjši rezervoar, v katerega se iztoči med, ko se vrtiljak dovolj hitro vrti in se naklade zasukajo za 90 stopinj glede na mirujoč položaj.

Ostane nam še vprašanje, kako z našim najbolj razširjenim panjem pridobivati čisti sortni med?

Marsikaj se da v čebelarstvu doseči tudi tedaj, ko nam morda napačne ne ustrezajo najbolj, smo pa zato toliko bolj marljivi in natančni. Če bomo satje redno izmenjavali, iztočili star med iz medišč pred začetkom nove paše, izločali sate, nanešene s pelodom ali celo zaležene, skrbeli za čistočo pri točenju, precejanju, shranjevanju in podobnih opravilih, bomo našemu potrošniku lahko nudili dober sortni med. Čeprav tak med (z izjemo gozdnega) morda še ni primeren za zunanji trg, pa bo naš delovni človek spoznal vrsto izrednih medov, ki jih lahko pridobimo na pasiščih širom Jugoslavije. Med je tekoče zlato narave. Zato je naša dolžnost pred družbo, pa ne samo naša, temveč tudi vseh tistih, ki lahko vplivajo na razvoj čebelarstva, da se to narodno bogastvo s pridom izkoristi.

KAKOVOSTNI PREMIKI V ODNOSIH MED MEDEXOM IN ČEBELARJI

Neposredni, vsakodnevni stik med čebelarji in OZD MEDEX se odvija preko osrednjih obratov na Linhartovi cesti. Zato je prav, da se z vlogo teh obratov in delom v njih seznaniijo vsi čebelarji dobavitelji, posebno še kooperanti.

Za ustrezna pojasnila smo se obrnili na vodjo DE proizvodnja in skladišča — Antona Medveda:

Čeprav vsebuje med in drugi čebelji pridelki največ dragocenih, za življenje neobhodno potrebnih snovi v svoji naravni obliki, potrošnik raje sega po teh dobrinah v bolj privlačnih, komercialnih oblikah, t.j. v primerni in privlačni embalaži in seveda po dostopnih cenah.

Zaradi tega so naši napori v proizvodnih in skladiščnih prostorih na Linhartovi cesti usmerjeni v to, da od čebelarjev nabavljene pridelke posredujemo potrošnikom v kar najbolj vabljeni obliki in po čim nižji ceni. V ta namen smo v zadnjem času posvetili posebno pozornost smotrnosti tehnoloških postopkov, množičnosti predelave in znižanju predelovalnih oziroma proizvodnih stroškov.

V obratih na Linhartovi cesti, ki obsegajo čez 4.000 m² skladiščnih in proizvodnih prostorov, smo v ta namen uredili naslednje oddelke:

Oddelek za med,
oddelek za proizvodnjo naravnih poživil,

oddelek za izdelavo satnic,
oddelek za proizvodnjo medice,
oddelek za proizvodnjo pogač (hrane
za čebele),

skladišče čebelarkega materiala,
skladišče kozmetičnih proizvodov,
laboratorij in
oddelek za transport in vzdrževanje.

Vsi oddelki imajo ustrezna skladišča in proizvodne prostore. Največ prostora zavzema oddelek za med, kjer je možno vskladiščiti okoli 3.000 ton medu, ustrezno količino embalaže in pomožnih materialov. V njem so nameščene naprave za ogrevanje (komore) in tipizacijo medu. V banjah lahko pripravimo do 30 ton istovrstnega medu hkrati. V ta oddelek spada tudi sodobno urejena polnilnica, kjer polnimo med v standardne posode: pločevinke po 4,50 kg, kozarce po 1.— in 0,50 kg, ter plastične lončke po 250, 100, 50 in 25 gramov.

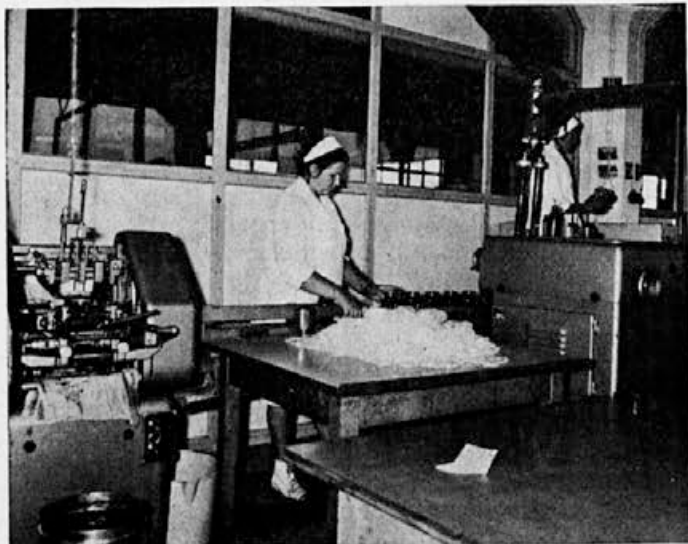
Tehnologija je v tem in tudi v ostalih oddelkih zasnovana na sodobnih principih manipulacije z blagom, kar nam omogoča racionalno poslo-

vanje, kakor tudi nizke stroške notranjega transporta. Vsi materiali in izdelki so paletizirani, da delavcem ni treba prenašati težkih bremen.

Dosedaj smo pošiljali na domače tržišče pretežno le embalirani cvetlični in gozdni med. V načrtih pa imamo polnjenje še drugih sortnih medov, predvsem akacijevega, lipovega, kostanjevega in še nekaterih drugih. S tem v zvezi bi želeli, da nam čebelarji dobavljajo čimveč sortnega medu, pri čemer bodo imeli sami največ koristi zaradi različnih cen.

Po obsegu je na drugem mestu oddelek za proizvodnjo naravnih poživil. Tu proizvajamo melbrosin, melbrosin super, melbrosin super D, melbrosin super A 140, polljuven, melbrosio, lingvete ter gelee royal mite in forte. Potrošnja teh pripravkov narašča, kar nam omogoča vedno večji odkup cvetnega prahu in matičnega mlečka od čebelarjev.

Oddelek za proizvodnjo satnic smo v l. 1973 posodobili. Olajšali smo izdelavo in prostorsko ločili nečisti

V polnilnici medu

del proizvodnje (topljenje voska) od izdelave satnic. S tem smo na minimum zmanjšali možnost okužbe satnic. S stroji v satnišnici bi lahko izdelali v eni sezoni nad 110 ton satnic. Žal nam pri izdelavi povzročajo velike težave različne mere satnic. Tako smo izdelovali v l. 1973 čez 200 različnih mer. Nekaterih komaj par kilogramov.

Oddelek za proizvodnjo medicine smo začeli modernizirati in bo predvidoma do jeseni rekonstruiran.

Pomembno vlogo pri naših prizadevanjih smo namenili laboratoriju, kjer trenutno dela pet strokovnjakov, od tega štirje z visokošolsko izobrazbo (dipl. ing. živilske tehnologije ter dipl. biolog) in kemijski tehnik. Taka struktura strokovnjakov nam omogoča uvajanje znanstvenih izsledkov v proizvodne procese, po drugi strani pa zagotavlja našim proizvodom kar največjo kakovost.

Lastne proizvodnje čebelarkega materiala in pripomočkov sicer še nismo organizirali, vendar pospešujemo to dejavnost pri kooperantih, ki nam dobavljajo materiale. Pri tem

smo pripravljeni podpreti vsako pobudo ali predlog tako glede izboljšav, modernizacije ali mehanizacije, kakor tudi pri novitetah in novih izkušnjah pri izdelavi čebelarkega materiala.

Žal imamo tudi pri teh prizadevanjih, kakor pri izdelavi satnic, velike težave z najrazličnejšimi merami, sistemi in standardi. Standardizacija oziroma tipizacija čebelarkega materiala in mer bi bila za nas, kakor tudi za vse čebelarje, nadvse pomembna.

Naši naporji so torej usmerjeni k temu, da bi po eni strani nudili čebelarjem kakovostne in sodobne čebelarke pripomočke, s čemer bi jim omogočili uspešno in donosno delo, po drugi strani pa, da bi mogli svoje pridelke zanesljivo in po primerni ceni tudi vnovčiti.

Osnovna naloga, ki smo si jo zadali, pa je in bo ostala, da s pomočjo sodobnih prostorov, sodobne tehnologije in kakovostne predelave posredujemo potrošniškemu svetu čebelarke pridelke v kar najboljši in najprivlačnejši obliki in seveda tudi po čimbolj dostopnih cenah.

POSVETOVANJE MEDEXOVIH KOOPERANTOV V PTUJU

V soboto, 4. maja, so se kmalu po osmi uri jutraj začeli zbirati pred gostilno STRAŠIL v Ptuj avtomobili, ki so imeli oznake domala vseh krajev Slovenije. Čebelarji, kooperanti OZD MEDEX so prišli na posvetovanje. Čeprav je bilo posvetovanje mišljeno le za ožji krog kooperantov severovzhodne Slovenije, so se pripeljali čebelarji tudi iz Bele krajine, Gorenjske in celo Koprščine. **Zbralo se jih je okroglo 130.**

Ta impozantna številka kaže na izredno veliko zanimanje slovenskih čebelarjev za kooperantske odnose z OZD MEDEX, hkrati pa tudi zanimanje za pridelovanje novih čebelarke pridelkov, ki jih uvaža. Gre za pridelovanje cvetnega prahu iskopanca in osmukanca, matičnega mlečka in zadelavine.

Poleg številnih kooperantov, od katerih so nekateri že pravi mojstri v pridelovanju sodobnih čebeljih pridelkov, so se posvetovanja udeležili: predsednik ČD Maribor, tov. Jože Hribar, predsednik ČD Ljutomer, tov. Janko Belec, predsednik ČD Koper, tov. Anton Sedmak, zastopnik ČZP »Kmečki glas« in zastopnik Pomurskega tiska.

Teoretičen del posvetovanja je bil v bližnji dvorani in je trajal do kosila. Najprej je direktor komercialnega oddelka OZD ME-

DEX tov. Maks Gregorc pozdravil vse navzoče in jim v imenu svoje delovne organizacije zaželel veliko uspeha, zatem pa so sledila predavanja o pridelovanju matičnega mlečka, cvetnega prahu iskopanca in osmukanca ter izdelavine. Posebno veliko zanimanje je vzbudilo predavanje o pridelavi izdelavine. Pri nas se je to pridelovanje šele začelo uvajati, vendar so prinesli udeleženci posvetovanja s seboj nad 10 vzorcev, ki so jih medsebojno primerjali in ocenjevali.

Po predavanjih je v dvorani sledil še prikaz izdelovanja matičnih lončkov in iskopačev cvetnega prahu. Žal je bilo za razpravo bolj malo časa, vendar dovolj, da so udeleženci dobili odgovore na vsa vprašanja, ki so jih zanimala. Tako je stekla beseda o odkupni politiki Medexa, ki jo je obrazložil direktor komerciale tov. Maks Gregorc, o odkupnih cenah, ki jih je pojasnil referent za kooperacijo pri OZD Medex, tov. Franc Češnovar, in o reorganizaciji OZD Medex, o kateri je spregovoril predsednik komisije za reorganizacijo, tov. Jože Košorok. Podeljenih je bilo tudi nad 300 jubilejnih značk dvajsetletnice ustanovitve Medexa.

Razprava se je nadaljevala še med kosilom, kjer je sproščeno stekla prava čebelarška beseda. Po kosilu pa so se udeleženci odpeljali k nekaj kilometrov oddaljenemu čebelnjaku, ki je last enega najnaprednejših slovenskih čebelarjev in največjih Medexovih kooperantov, tov. Antona Pišlaka. V modernu urejenem čebelnjaku z nad 80 AŽ panji je bilo že vse pripravljeno za praktično prikazovanje pridelovanja matičnega mlečka. Žal se je med tem vtil močan dež, ki je v precejšnji meri zmotil prikazovanje. — Čebelnjak je bil kljub svoji obsežnosti za takšno število obiskovalcev le premajhen, vendar so si čebelarji lahko ogledali celovit postopek pridelovanja: odvzemanje matičnega mlečka, praznjenje lončkov in cepljenje ličink. Med prikazovanjem so kar deževala najrazličnejša vprašanja. Tov. Pišlak, kakor tudi prikazovalka Kastelic Marjeta, sta komaj sproti odgovarjala radovednežem.

Kljub slabemu vremenu je posvetovanje docela uspelo in zadovoljilo številne udeležence. Da pa je uspelo, gre poleg OZD Medex, ki je posvetovanje pripravilo, velika zahvala tudi kooperantom Ivanu Marohu in Antonu Pišlaku, kakor tudi ostalim kooperantom iz okolice Ptuja, ki so poskrbeli za vzorno organizacijo posvetovanja. V imenu vseh udeležencev se jim na tem mestu za trud najlepše zahvaljujemo!

Posvetovanju Medexovih kooperantov v Ptuj se je udeležil tudi čebelar Franc Matul iz Stoperice pri Ptuj. Mož se ukvarja z dokaj čudnim hobijem: od časa do časa si omisli obleko iz živih čebel. Kako mu to uspe, se lepo vidi s fotografskih posnetkov.

Ko smo ga vprašali, če se kani tudi on vpisati med medexove kooperante, nam je dejal, da ne, ker ima z »kooperacijo« zelo slabe izkušnje. Pred leti je namreč v »kooperaciji« z nekim snemalcem posnel film, v katerem je on nastopal v svojem »kostumu«. Film je očigledno uspel, saj so ga prikazali tako na naši, kakor tudi na mnogih drugih televizijah. Očigledno je z njim nekdo zaslužil lepe denarce, naš vrli France pa ni dobil za svojo »glavno« vlogo niti dinarja od nikogar. Nasprotno: snemanje ga je stalo več kot 10 tisočakov, ki pome-nijo v njegovem skromnem življenju že pomembno postavko.

Naš opomin, naj se v prihodnje naprej dogovori za honorar, ni vzel preveč resno, saj nam je tudi za BILTEN brez takega »dogovora« rade volje odstopil nekaj fotografij, ki jih z veseljem objavljamo

UPORABA INVERTNEGA SIRUPA ZA PREHRANO ČEBEL NAMESTO MEDU

PREVOD

Po naravni potrebi prepuščamo čebelarjem za prehrano določeno količino medu v satovju. Visoka cena medu pa nam iz denarnih razlogov narekuje, da čim manj te dragocene snovi prepuščamo čebelarjem.

Uvedba tako imenovane drozge in klajnega testa sta se v čebeloreji tako sijajno obnesli, da se ne mislimo več odreči tem načinom prehranjevanja čebel. To velja v prvi vrsti za oskrbovanje prasilčkov s hrano. Čebelarji v ta namen navadno niso uporabljali domačega medu, ampak cenejšega iz uvoza. Pri tem pa tvegamo, da čebele okužimo z različnimi čebelnimi boleznimi. Posebno nevarni so troši kuge čebelne zalege, ker dejansko nismo sposobni, da tak med tudi res razkužimo.

Zavoljo tega so že pred leti poskušali, da bi za pripravljanje krmilnega testa uporabljali invertni sladkor namesto medu. Pred 15 leti so na izpostavi Lunz za izdelovanje krmilnega testa uporabljali invertno raztopino, ki so jo pridobili iz sladkorja s pomočjo fermentacije. Postopek pa je bil dolgotrajen in tudi drag.

V letih 1968 in 1969 je poročal dr. WEISS z Bavarskega deželnega zavoda za čebelarstvo Erlangen o svojih poskusih za pripravljanje krmilnega testa. Nakazal je dva postopka, kako čebelar z uspehom brez medu lahko pripravi krmilno testo.

V enem postopku prekuha sladkorno raztopino s pomočjo mlečne kisline v invertni sladkor, ki se s sladkorno moko izborno spaja v krmilno testo. Po drugem postopku se invertazni preparat raztopi v vodi ter z dodajanjem sladkorne moke umesi testo. Zaradi delne inverzije se spremeni v dobro uporabno krmilno testo.

Ugovori za tako pripravljanje krmilnega testa so zadevali na zahtevo, da je treba natančneje določiti količino mlečne kisline za pravilno prekuhavanje, deloma pa na dejstvo, da je težko dobiti omenjene invertazne preparate. Zaradi takih razmer čebelarji obratni le izjemoma izdelujejo krmilno testo.

Invertni sladkorni sirup

V letu 1971 je neko avstrijsko podjetje za pripravo zdravil ponudilo po ugodni ceni invertni sirup, ki so ga čebelarje zadržale tudi prodajale. To je

bil proizvod, ki so ga pridobili iz trsnega sladkorja pod vplivom kislinskega postopka. Na to nas navaja kislinska reakcija pH 3,9. V sirupu se nahaja 25 % vode. Kot je bilo zaradi postopka pričakovati, se nahaja v sirupu tudi neka kemična spojina, po imenu hidro-metilni furfural (na kratko označeno HMF), in sicer ga je 40 mg na 100 g sirupa, kot so ugotovili v kemičnem laboratoriju našega Državnega zavoda. Ta spojina nastane vedno, kadar izpostavljamo sladkor prepojen s kislino določeni toploti. Enako se dogaja tudi v medu, ki leži v skladišču več mesecev pri temperaturi nad 20 °C. Naravni med sme vsebovati največ 4 miligrame HMF na 100 g. Kadar ugotovimo v vzorcu medu več te snovi, so za to možni naslednji vzroki:

1. Med smo raztapljali pri previsoki temperaturi in tudi predolgo.

2. Med smo hranili v pretoplem prostoru več mesecev.

3. V medu se nahajajo ostanki krmilnega testa, ki je bilo pripravljeno iz invertnega sladkorja. To se zgodi takrat, ko tik pred pašo krmimo čebele in je nekaj piče prišlo v med.

Vsak med, ki doseže mejo 4 miligrame HMF na 100 g, ali jo celo preseže, velja kot ponarejen oziroma za denaturiran med.

V letih 1971 in 1972 smo temeljito preizkuševali raztopino invertnega sladkorja v Deželnem zavodu na Dunaju in na izpostavi Lunz, kako se ponaša kot prehrana za čebele. V prvem poskusu smo v napajališču na vrtu dunajskega zavoda nudili čebelarjem tako medeno raztopino kot raztopino invertnega sladkorja, da bi ugotovili, katera raztopina je čebelarjem bolj po godu. Par petlitrskih vedric smo napolnili z medeno raztopino, da smo pol kg medu zmešali s štiriimi in pol litri vode, druge pa z raztopino invertnega sladkorja, ki smo jo pripravili iz 60 dkg invertnega sirupa in 4,1 l vode. Razlika v količini vode na vedrico odgovarja razliki vode v medu oziroma v sirupu. Tako smo dobili tekočine z isto gostoto. Napolnjene vedrice smo pokrili z običajnimi pokrovcami z mrežo, jih obrnili, da so čebele lahko srebale tekočino s spodnje strani. Vedrice so stale poldrugi meter visoko.

Preizkus na napajališču je potekal od 8. do 14. marca, se pravi toliko časa, da

so čebele izpraznile prvo vedrico. Dnevno smo na vedricah označevali višino tekočin. Med poskusom smo sicer opazili različno dnevno porabo, toda nikdar nismo mogli ugotoviti, da bi čebele pokazale večje zanimanje za eno od raztopin. Obe tekočini sta bili vidno enako privlačni.

Krmilno testo iz invertnega sirupa

Predvsem nas je zanimalo, kako se bo uveljavilo krmilno testo, narejeno iz invertnega sirupa, v prvi vrsti pri vzrejanju matic.

Pri pripravljanju testa se obnaša invertni sirup kakor topla raztopina medu. Dva dela sladkorne moke se izobno umesita z enim delom invertnega sirupa. Ostaja sicer nekoliko trše in bolj suho kot testo, pripravljeno z medeno raztopino. Ob pravilnem ravnanju se na testu ne dela skorja ne v prašilkah, pa tudi ne na spravljenem testu za poznejšo porabo. Zelo priročni so mali zabojčki s poševnimi stranicami. Notranjost zabojčka smo obložili s tankim papirjem, natlačili vanje testo in ob potrebi poveznili zabojčke, da je testo izpadlo, nakar smo ga rezali na rezine.

Za izdelovanje velikih količin testa zelo dobro služi mešalnik, kakršnega uporabljajo pekarska oziroma gradbena podjetja. Pri vsakem polobratu se prekucne testo in ga noži razpolovijo, da se bolje umesi. Pri gradbenem mešalniku je potrebno iz lesenita izdelati primeren pokrov, da sladkorna moka ne praši.

Leta 1971. smo za poskuse na Dunaju naredili dvoje vrst testa, sestavljenega iz dveh težinskih delov sladkorne moke in enega težinskega dela medu oziroma invertnega sirupa, da bi z njima izvajali poskusno pitanje na zalego. Uporabljali smo dve skupini čebel po 10 panjev, od katerih je ena skupina dobila pol kg medenega testa, druga pa pol kg invertnega testa. Rezone testa smo kratko malo položili na zgornje letvice satnikov. Poizkus smo delali od 16. aprila do 7. maja, med tem časom smo panje večkrat pregledali.

Pri pregledovanju nismo mogli ugotoviti, da bi čebele eno ali drugo testo hitreje porabljale, niti kakega razločka v večanju zalege. Omeniti pa moramo, da je ves čas poskusa, kot je navadno v tem času na Dunaju, vladalo pretežno lepo vreme z malenkostno pašo. To okoliščino moramo še posebej upoštevati, kar je razvidno zaradi nadaljnjega poročila o poskusih s prašilčki.

Čez poletje 1972 leta smo v Lunzu izpeljali začetne poskuse v malem. Prostorček za hrano smo pri nekaterih večsatnih prašilkah napolnili tako, da je bila ena polovica iz medenega, druga polovica pa iz invertnega testa. Tako so imele čebele na izbiri obe vrsti testa. Medeno testo so za malenkost prej porabile, vendar je bila časovna razlika prav nepomembna. Invertni sladkor je bil na površju malo trši, vendar so čebele v testo izlizale votline.

Po tem ugotovljenih uspehih bi kar lahko bili pripravljeni, da bi izdali priporočilo. Da pa bi čebelarje obvarovali neprijetnosti, smo ubrali počasno pot in smo še eno leto delali poskuse v velikem merilu in pod različnimi pogoji.

V marcu 1973. smo napolnili nad 700 prašilkov s testom, izdelanim z invertnim sirupom. Poleg tega smo na 20 kg sladkorne moke dali stekleničko fumidila B. Do uporabe v juniju testo ni pokazalo nobene spremembe, površina je ostala mehka.

V času od 3. do 12. junija smo postavili okoli 200 prašilkov s čebelami in maticami na tri različna plemenilna stojišča. Ugodne paritvene razmere so bile 12., 13. in 20. junija, druge dneve so čebele sicer izletavale, ker je bila malenkostna paša. Sprašilo se je 80 % vseh matic in ni bilo opaziti nobenega neugodnega vpliva. Čebele so satničke dobro izdelale in tudi zalile z lepim venčem medu.

Ta skupina je bila poprečno po 3 dni v temni kleti. Druga skupina z 42 maticami je bila v kleti celo 5 dni in se je 81 % vseh matic sprašilo.

Kako pa vpliva invertno testo na čebele ob slabem in deževnem vremenu?

S slabimi vremenskimi razmerami moramo v planinskih plemenilnih postajah računati vedno, posebno še v drugi polovici junija. To se je leta 1973 tudi zgodilo. Od 21. do 25. junija so nastopili mrzli deževni dnevi brez sonca, nakar so sledili trije dnevi s hudo pripeko. V tem razdobju je stalo na naših plemenilnih postajah 169 matic.

Sprašilo se je 33,7 % matic, v 31,4 % prašilkah ni bilo več matic in 34,9 % matic je s čebelami zapustilo prašilčke. Par starejših matic je celo že zaleglo, pa so kljub temu zapustile domovanje! Ta katastrofalni izid je tem bolj presenetljiv, ker celo pri enosatnih prašilkah nismo več doživljali, da bi jih čebele zapuščale, odkar smo jih imeli v toplotno izoliranih hramčkih. Pri večsatnih prašilkah pa to sploh ni bil nikdar pro-

**Obilno cvetenje
zmanjšuje potrebo
po krmilih**

blem. To pot so bili v uporabi prašilniki z enim, z dvema in tudi s tremi satničkami. Enosatni prašilčki so sedaj imeli kar 48,5 % izgub.

Izgube nikakor niso mogle nastati zaradi čebel, s katerimi smo polnili prašilčke v različnih dnevih. Poleg tega smo prejeli večjo količino prašilčkov od zveznega zavoda z Dunaja, pri katerih so nastale enake izgube, v kolikor so imeli invertno testo. Med njimi pa je bilo 11 prašilčkov, ki so imeli medeno testo. In glej, kljub slabemu vremenu se je sprašilo 72,7 % matic in družinice so zgradile normalen satniček in se dobro prehranjevale!

Testo iz invertnega sirupa je bilo na površju le zmerno strnjeno, toda čebele so izglodale vanj luknje orehove velikosti in v slabo izdelanem satničku ni bilo nobenega medu. Zaradi tega so družinice

poleg polne zaloge dejansko od lakote rojile. K temu množičnemu rojenju je gotovo tudi pripomogla okoliščina, da je po tednu dežja takoj nastopila vročina. Od družinic, ki so imele medeno testo, ni nobena rojila.

Vseh 169 prašilčkov po prejemu razdelimo lahko v tri skupine, vendar v uspehu spraištev nismo mogli ugotoviti nobene tehtne razlike:

Skupina A: je prišla 15. 6. in je bila 3 dni v kleti, nato so čebele lahko letele 4 dni, matice pa samo 1 dan, nakar je sledilo 5 mrzlih dni brez sonca.

Skupina B: prišla je 19. 6. in je imela 1 lep dan, da so matice lahko izletele (20. 6.), nato je bilo 5 mrzlih dni brez sonca.

Skupina C: prišla je 21. 6., je bila v kleti 2 dneva, nato so bili 4 dnevi mrzli in brez sonca.

(Zanimiva opomba: po 6 dnevih bivanja v kleti je naslednja skupina imela

dobre uspehe zaradi stalnega lepega vremena.)

Skupina	Število matic	Rojilo v %	Brez matic v %	Zalegalo v %
A	79	22,8	36,8	40,4
B	55	56,3	23,7	20,0
C	35	28,6	31,4	40,0
A—C	169	34,9	31,4	33,7

Zaradi teh žalostnih izkušenj smo vsem prašilčkom, ki smo jih imeli še v kleti, dali žlico strdi k zalogi. To sicer ni bilo več potrebno, ker je postalo toplo, čebele so imele pašo, družinice so gradile, ker je invertno testo postalo le dodatna hrana. Od 200 matic se jih je 86 % sprašilo.

V nadaljnjem mesecu smo prašilčke oskrbeli s testom, ki je bilo narejeno

iz sladkorne moke in polovične količine medu ter polovične količine invertnega sirupa. Uspehi so bili zopet visoki zaradi ugodnega vremena.

Da bi ugotovili vpliv hrane na prašilčke v brezpašni dobi, smo opremili 4 šotore iz mreže, v katere smo postavili po dva prašilčka in jih pitati, kot prikazuje naslednja tabela:

	1. šotor	2. šotor	3. šotor	4. šotor
Prehrana	sladkorna raztopina	medeno testo	pol medeno in pol invertno testo	samo invertno testo
Velikost satnička	zelo dobra izdelava	dobro izdelan	zadovoljivo izdelan	malenkostni začetki

Tudi te poskuse smo izvajali v skrajno slabih razmerah. Bilo je sredi avgusta in zelo vroče. Gotovo je zaradi vročine nastalo pomanjkanje vode. (Zato izredno dober uspeh v šotoru 1). Ta dejavnik je slabo vplival na gradbeni nagon. Posebno očividni je pojav v četrtem šotoru, kjer nista družinici »nabrali« nobene hrane iz invertnega testa.

Povzetek

Iz vseh naših poskusov sledi zaključek, da sedanji invertni sirup ne odgovarja za izdelavo krmilnega testa, da bi se čebele samo od njega preživljale. Kadar pa je invertno testo le dodatna hrana ob še tako pičli paši, nismo mogli ugotoviti nobenega neugodnega vpliva. Ker pa vremena in paše ne moremo predvidevati, predlagamo, da izdelujemo krmilno testo iz 70 % sladkorne moke, iz 15 % medu in 15 % invertnega sirupa. Ako uporabljamo testo za plemenilne postaje, dodajmo še stekleničko fumi-

dila B na 20 kg sladkorja. Tako testo se dobro ohranja.

Ker pa moramo pri vzreji matic večje število rejnikov, trotarjev in panjev za odvzemanje čebel izdatneje pitati, kot je to dopustno za pridobivanje neoporečnega medu, iztočimo med iz teh panjev posebej in ga uporabljamo za izdelovanje krmilnega testa.

Močne in aktivne družine sprejemajo invertno testo dobro, zato je priporočljivo za pomladansko dražilno pitanje. Slabotne in na pomlad opešane družine takega testa ne sprejemajo. Zato je brez vsakega pomena, da tako testo uporabljamo v zdravstvene namene s fumidilom.

Naše veliko upanje, da bi s pomočjo invertnega sirupa pridobili ne samo dobro nadomestilo za med, ampak tudi zanesljivo higiensko prehrano za vzrejanje matic, se žal ni povsem izpolnilo.

Dr. JACHIMOWICZ in dipl. ing. RUTNER v Garten 3 1974.

Prevedel Julij Mayer

O PITALNIKIH

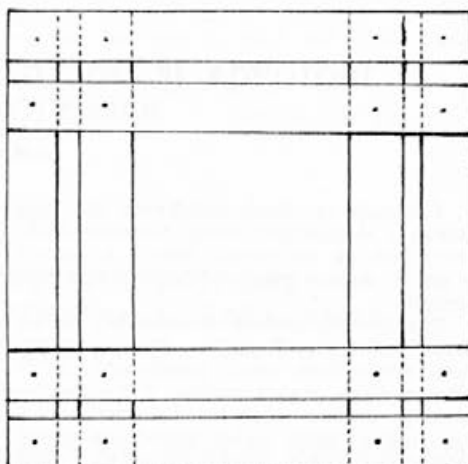
IVAN RAK

Dokler je naš čebelar poznal dodajanje hrane čebelarjem le za zimsko zalogo, so mu pri nas kar zadostovale znane priprave za dodajanje te hrane — pitalniki. Ko se je pa velik del čebelarjev prepričal, da je tudi dražljivo dajanje hrane potrebno oz. koristno, posebno pa še, ko so se pričeli uveljavljati konkurenti tekoče hrane (sladkorna pogača, testo, suh sladkor...), pri nas znani pitalniki niso nudili zadostne izbire in čebelarji iščejo nove, seveda »najboljše« pitalnike.

Čebelarjeva lastnost iskanja nečesa boljšega je seveda tudi v meni. V dokaj dolgi dobi čebelarjenja sem preizkušal marsikaj. Nič koliko pitalnikov je šlo skozi moje roke. Med drugim sem želel najti primeren način dajanja pogač. Le-te dajejo čebelarji na najrazličnejše načine. Nekateri dajejo pogače ali testo kar naravnost na sate, brez posode ali v podvezni posodi, pa tudi zavite v polivinil ipd., pač tako, da pridejo čebele čim krajšim potom do te hrane. Ta način dajanja hrane se mi zdi slab, predvsem »zapravljiv«. Izguba hrane je tako velika, da bi čebelar, ki tega ni sam preizkusil, skorajda ne verjel. Na dnu tako krmiljenih panjev so med drobirjem in mrtvicami vedno večje množine sladkornih kristalčkov. Ker sem to opazoval pri velikem številu panjev, in to pri raznih čebelarjih in v različnih okoliščinah, me o nasprotnem nihče ne prepriča. Škoda, da ta način dajanja pogač in testa uporablja precej čebelarjev. Zopet drugi dajejo gosto hrano nad gnezdo (na sate, na matično mrežo ipd.) v najrazličnejših posodah. Čebele imajo na ta način dostop do pogač okrog in okrog posode. To bi bilo povsem v redu, če... če ne bi pri tem načinu po nepotrebnem ohlajevali ravno prostora, ki naj bi bil najtoplejši in to v času, ko je čebelni družini toplota najbolj potrebna (ob spomladanskem širjenju zalege).

To me je napotilo, da sem pripravil pitalnik, ki ga že mnogo let uspešno uporabljam v svojem čebelarstvu za vse sisteme panjev in vse vrste hrane. Z njim so zadovoljni vsi, ki so si ga po tem vzorcu v različnih dimenzijah naredili. Prvič sem ga opisal v letu 1971 v kmetijski oddaji

Radia Šmarje pri Jelšah. Pitalnik je ena izmed mnogih variant Millerjevega pitalnika, tj. pitalnik za krmljenje od zgoraj. V njega prihajajo čebele po kanalu raznih oblik in velikosti do hrane. Je pokrit in toplota ne uhaja nikjer iz panja. (Pripis: Millerjev pitalnik je bil verjetno prvič opisan v brošuri »Bees and how to keep them«, str. 49. Ottava 1926). Pitalnik prikazuje skica. Zardi lažjega razumevanja naj povem, da je iz:

a) zunanjšega okvirja 19×19 , z bitema iz deščic širine 5, debeline 1 cm;

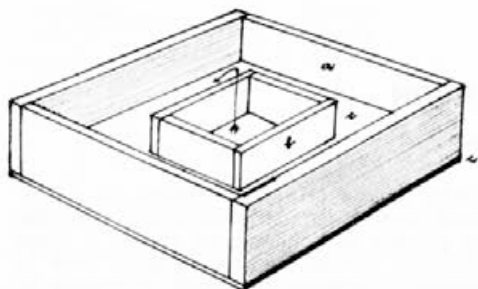
b) notranjšega okvirja velikosti $5,5 \times 5,5$, z bitema iz 4 cm širokih (1 cm ožjih, kot je zunanji) in 7 mm debelih deščic. (Zadnje čase uporabljajo nekateri namesto tega plastične vodovodne cevi ipd.);

c) na večji (zunanji) okvir je spodaj pribito dno (lesonit ali pd.), ki ima v sredi odprtino v taki velikosti, da se na dno pribije notranji okvir,

č) pitalnik je pokrit s prilagajočo se šipo (19×19).

Čebele prihajajo v smeri puščice iz sata po lijaku in preko 1 cm široke odprtine (kolikor je notranji okvir nižji od zunanje-

ga) v prostor s hrano, katera gre v opisani pitalnik 1,25 kg.

Kadar želimo krmiti s tekočino, damo v pitalnik plovec (glej skico), zbit iz 2 cm širokih lesenitnih trakov. Če pitalnik ni vo-

dotesno zbit, je to seveda nemogoče. Kot že omenjeno, lahko izdelamo in uporabljamo take pitalnike v različnih velikostih — vsak po svoji presoji, pač primerno za njegov panj, najbolje pač tako, da jih lahko zamenjujemo, ne da bi čebele lahko izletavale.

Pri krmljenju s pogačami pri nizkih temperaturah (npr. do -10°C), kakršne še tudi lahko sledijo, dodajmo sočasno (v drugem pitalniku) tudi sladkorno raztopino in to obvezno, če nastopijo neizletni dnevi. Speklativno krmljenje funkcionira tudi ob nizkih temperaturah, saj je toplota v pitalnikih enaka tisti v panju. Po potrebi bi lahko čez šipo pitalnika dali še kak izolacijski material. O vsem tem pa kdaj pozneje, saj to že spada med načine dražilnega krmljenja.

TROTOVCA JE MOČ OZDRAVITI Z MATIČNIKOM NAMESTO Z MATICO

JOŽE RESNIK

Čebelarji se včasih pritožujejo, da imajo težave z dodajanjem matic trotavim družinam. Tudi če so ometli čebele s satovja in panja, dodane matice čebele včasih niso sprejele.

Značilno za trotavo družino je, da se skuša rešiti s preleganjem. Ker pa so jajčeca atavističnih matic neoplojena, se iz njih ne more zvaliti matica. V takem primeru je družina obsojena na popoln propad. Reši jo lahko samo pravočasen poseg čebelarjeve roke z dodano matico ali z združitvijo z rezervno družino.

Lansko leto meseca maja sem ugotovil pri neki družini grbasto zalego, trotovke so že pridno zalegale. Hitro sem se odločil za poizkus zdravljenja trotovca brez ometa nja čebel. V nekem drugem panju je družina prelegala. Ugodna priložnost, da sem ji lahko odvzel sat zalege in matičnik ter ga dodal trotavi družini. Po desetih dneh sem ugotovil, da se je med tem časom zvalila vsa dodana zalega, tudi matičnik je bil že odprt. Medtem ko se je valila zalega, so

trotovke zalegle še ta sat. Pri nadaljnjem pregledu najdem še nesprašeno matico. Nekaj časa sem jo opazoval in ni kazala nobenega nenavadnega obnašanja (recimo zbežnost ali kaj podobnega). Običajno krmim čebelne družine z neprašenimi maticami, tudi tej sem naveznil pitalnik. Pustil sem jo pri miru še nadaljnjih 10 dni. Po preteku določenega časa ugotovim tole stanje:

1. Da je mlada matica že sprašena.
2. Strnjen krog mlade zalege, kar pomeni, da jo je zalegla sprašena matica.
3. Na nobenem satu ni sledu sveže zalege trotovk.
4. Čebele so zaradi tega, ker je družina že oslabela, zapustile nekaj satov. Nekako so se povlekle skupaj in oblikovale normalno gnezdo.

Opisani poizkus mi potrjuje pravilnost moje domneve, da se čebele, ko so osirotele, nagsonsko rešujejo s preleganjem in, da pri tem ne razlikujejo oplojenih ali neoplojenih jajčec.

ČEBELJI PIK JE LAHKO TUDI NEVAREN

Opisujem dogodek, ki mu v čebelarški praksi verjetno ni primera. Čebelarim že 55 let. V tej čebelarški dobi sem doživel marsikaj, vendar kaj takega kot lansko leto še ni bilo.

Dne 18. 8. 1973 je bil lep sončen dan, čebele so pridno izletavale in prinašale cvetni prah in medicino. Okrog 13. ure sem opazoval to veselo rajanje, ko sem opazil na eni izmed gredi, postavljeni za brajde v bližini čebelnjaka, precej velik roj v dolžini 1 m na sami gredi. Pripravil sem osipalnik in omelo ter se podal proti gredi, na kateri je sedel roj. Ker je bil v taki dolžini, sem začel z ometanjem z ene strani. Ko sem potegnil tretjič z omelom po gruči čebel, mi je nenadoma ena priletela naravnost v levo oko. Takoj sem začutil neznosno bolečino v očesu, iz rok sta mi padla osipalnik in omelo, ter se ves omotičen podal v čebelnjak. Do naslednjega dne sem si lajšal bolečino z oblaganjem hladnih obkladkov, nakar sem se naslednji dan napotil v Zdravstveni dom v Mursko Soboto, kjer sem dobil mazi-

va in injekcijo. Ta zdravila niso nič pomagala in sem se 20. 8. 1973 spet napotil v Zdravstveni dom v Mursko Soboto, kjer sem dobil tudi napotnico za bolnico — očni oddelek. Tu so ugotovili, da me je čebela pičila točno v sredino očesne zenice. V bolnici sem se zdravil 45 dni. Po izjavi zdravnice dr. Talanč-Fajferjeve takšnega primera v svoji zdravniški praksi še ni imela, kakor tudi ni slišala o takšnem primeru. Če se zdravnici dr. Talanč-Fajferjeva in dr. Vukanova ne bi toliko zavzeli za uspešnost mojega zdravljenja, bi mogoče še dandanes imel posledice na očesu, kar se njima kakor tudi drugemu strežnemu osebju bolnice Murska Sobota prav iskreno zahvaljujem.

Z zgoraj opisanim dogodkom hočem opozoriti vse čebelarje začetnike, kakor tudi stare, naj se ne igrajo z razkritim licem, marveč naj uporabljajo zaščitne mreže, ker sem se tudi jaz 55 let nezaščiteno nastavljal čebelam, nakar sem svojo predrznost drago plačal.

Jože Pucko, Ivanci

V KMETIJSKIH NASVETIH RTV ODDAJ NAJ SE NE ZANEMARJA POMENA OPRAŠEVANJA PO ČEBELAH

MIRKO KUKOVIC

Ko sem letošnjega februarja poslušal kmetijsko oddajo, v kateri je bilo govora o gojitvi ribeza v Sloveniji, sem ugotovil hudo pomanjkljivost, ki se le prepogosto ponavlja in jo dela velik del kmetijskih strokovnjakov, kadar govorijo o ukrepih za dvig hektarskega donosa.

Na vse se je predavatelj spomnil, ki je pripravil to oddajo, le nečesa ni navedel. Mislim, da tega ne bi smel prezreti, kar je pri gojitvi ribeza še posebno važno. Menim, da bi bilo primerno spregovoriti o tem v posebni oddaji in osvetliti pomen,

ki ga ima čebela za donosnost ribezovih nasadov.

Nisem še zasledil, da bi bilo v kateri izmed kmetijskih oddaj kaj povedanega o pomenu in vplivu čebel na višino katastrskega donosa žužko-cvetnih rastlin.

Na vsak način bi pa morali v prihodnje kmetijski strokovnjaki v primerih, ko govorijo o vseh mogočih agrotehničnih ukrepih, opozoriti, da je treba misliti tudi na zagotovitev dobrega opraševanja po čebelah, kadar gre za entomofilne rastline. Izgleda, da se pri nas na to vse predrado pozablja.

Upam, da bo sestavek, ki ga v pri-
logi pošiljam, našel prostor v eni iz-
med naslednjih kmetijskih oddaj, ki
jih poslušam, čeprav nisem kmeto-
valec.

Pripis uredništva:

Prispevek je avtor poslal na RTV
Ljubljana — uredništvo kmetijskih
oddaj, zato nam usoda prispevka ni
znana.

REPUBLISKA VETERINARSKA UPRAVA SPOROČA V DNEVNEM POROČILU
Z DNE 17. 4. 1974 O STANJU ČEBELNIH KUŽNIH BOLEZNI V SLOVENIJI

Kuga čebelne zalege:

V občinah Ljubljana-Šiška v 1 čebelnjaku, Škofja Loka v 5 čebelnjaki.

Nosema:

V občinah Maribor v 16, Velenje v 1 čebelnjaku.

Pršica:

V občinah Ptuj v 1, Litija v 2, Škofja Loka v 14, Kamnik v 4, Postojna v 2, Sežana
v 1 in Vrhnika v 1 čebelnjaku.

OBVESTILO

Zaradi pojave kužne bolezni čebel na območju Koprive, Skopo, Avberja, Po-
nikve in Dobravlj je prepovedan vsak dovoz ali odvoz čebel.

Prepoved je dala občinska inšpekcija pri SO Sežana.

Cebelarsko društvo Sežana

OBVESTILO

Cebelarsko društvo Tolmin obvešča vse prevaževalce čebel, ki jih nameravajo
pripeljati na pašo na območje tolminske občine, da ne postavljajo na posamezna
mesta prevelikega števila panjev. Zato se vedno obračajte na naše društvo, da
bi ustrezno porazdelili pripeljane čebele. Vsak prevaževalec pa mora imeti labo-
ratorijsko pregledane čebele, zato mora lastniku zemljišča izročiti zdravniško
spričevalo.

Kolikor ne bodo prevaževalci upoštevali naših navodil, bo društvo prisiljeno,
da ustrezno ukrepa z veterinarskim inšpektorjem na stroške prevaževalca. Hkrati
prosimo vse prevaževalce, da svoje čebele odpeljejo, ko preneha glavna paša
(na lipi).

Enak sklep je bil sprejet na redni seji Sveta čebelarских društev Primorske v
Sežani in velja za občine Koper, Sežana, Ilirska Bistrica, Postojna, Ajdovščina,
Nova Gorica, Kanal-Brda in Tolmin.

Predsednik čebelarskega društva Tolmin

Milan Dobravec

OBJAVA

V preteklem letu so nekateri čebelarji pripeljali čebele na področje čebelar-
skega društva Krško, ne da bi imeli pristanek društva, niti niso imeli potrdila o
zdrav. stanju čebel.

Da bi preprečili nekontroliran dovoz čebel, je bil na občnem zboru čebelar-
skega društva Krško sprejet sklep, da mora vsak čebelar predhodno dobiti prista-
nek čebelarskega društva oziroma čebelarske družine (Krško, Kostanjevica, Le-
skovec, Raka in Senovo-Brestanica) na področje katere namerava prepeljati če-
bele. Obvezno mora predložiti tudi potrdilo o zdravstvenem stanju čebel.

Predsednik Ivan Bračun

ČEBELOREJA IN ČEBELARSKA ZNANOST V NR BOLGARIJI

PREVOD

Od prastarih časov so čebelorejo poznali narodi, ki so naseljevali našo zemljo. Bogata in mnogovrstna paša ter ugodne klimatske razmere so bile naklonjene čebeloreji. V preteklosti so v naših krajih čebelarili v kladah in koših.

Neposredno po osvoboditvi Bolgarije izpod turškega jarma leta 1878 se je začelo modernizirati naše čebelarstvo. Pod vplivom prevodov iz ruske, nemške in francoske literature so se uveljavili panji s pramičnim satjem, v prvi vrsti Dadant-Blatt in pa ležaki.

V zadnjih dveh desetletjih se je število čebelnih panjev več kot podvojilo. Dne 1. januarja 1973 je bilo v naši republiki 748.236 čebelnih družin, od teh ima premično satje 693.820 panjev ali 93,4 %, in 49.416 panjev ali 6,6 % z nepremičnim satovjem. V socialističnem sektorju se nahaja 134.716 panjev ali 18 % vseh panjev v republiki. Trenutno odpade na 1000 prebivalcev po 84 panjev, na 1 km² zemlje pa 6,6 panja. V pogledu razširjenosti čebel zavzema NR Bolgarija eno od prvih mest na svetu. Povprečno prinese panj na leto 10 do 12 kg medu in 350 g voska.

V zvezi s koncentracijo in specializacijo čebelarstva leta 1968 je v okraju Ruse nastala medzadružna čebelarska zveza. Uspehi te medzadružne zveze so bili že v prvem letu zelo obetavni. Na podlagi teh izkušenj smo v naslednjih letih ustanovili še 9 takih medzadružnih zvez v okrajih Sliven, Plovdiv, Burgas, Pazardjik, Varna, Mihajlovgrad, Razgrad, Targovište in Šumen. V letu 1972 je bil povprečni donos na panj 15,25 kg medu in 350 g voska. Medzadružna zveza v Slivnu je lani dosegla povprečje 23 kg medu in 600 g voska na panj. Čebelarji tega podjetja so si pridobili dobre izkušnje za pridobivanje matičnega mlečka in peloda. Prevažanje na pašo in oprasevanje poljedelskih ter sadnih nasadov je postalo njihovo glavno opravilo. Več kot 65 % vseh panjev izkorišča dva- do trikrat razna pasišča.

Samo v letu 1972 so čebele oprasevale 38.000 ha sadovnjakov in njiv, posejanih s sončnicami. Zavidljive uspehe v oprase-

vanju so dosegle medzadružne zveze v Plovdivu, Pazardjiku, Varni, Mihajlovgradu in Slivnu, kjer so čebelarji prejeli 4—6 leva od panja za oprasevanje. Ponekod so panje prevažali na stroške poljedelcev. Prednosti koncentracije čebel v socialističnem sektorju so velike, zato bomo ta razvoj v prihodnjih letih še nadaljevali.

Za razvoj in napredek čebeloreje je vsekakor najvažnejša nepretrgana dobava kvalitetno dobrega čebelarskega materiala ter velikopotezne odkup in razpečavanje čebelarskih dobrin. Te naloge posreduje »Nektakoop« in jih oddaja centrali zadružne zveze. V zadnjih treh letih je »Nektakoop« dobavil čebelarjem preko okrajnih zadružnih zvez: 195.000 panjev, 30.000 nakladnih panjev, 150.000 pitalnikov, 7.000 točil, 45.000 priprav za dimljenje, ter še mnogo drugih čebelarskih potrebščin.

Precejšnje uspehe smo dosegli tudi z odkupom in prodajo čebelarskih pridelkov. V letu 1972 smo odkupili 5.555 ton medu, to je za 1.255 ton več kakor leta 1969; nadalje 129 ton voska, 1.300 kg matičnega mlečka in 6.000 kg peloda. Prodaja medu se je povečala tako doma kot v tujino. Leta 1969 smo izvozili 2.500 ton medu, v letu 1972 pa že 3.850 ton.

Poraba medu doma se je znatno povečala. Leta 1969 je bilo razprodanih 1.300 ton medu, v letu 1972 pa že 1.800 ton.

Dragoceno pomoč za razvoj in izboljševanje čebeloreje v naši deželi izvaja čebelarska organizacija. Čebelarji so organizirani v 186 področnih skupinah, kjer je vpisanih 65.000 čebelarjev, ki oskrbujejo 90 % vseh čebelnih družin v naši republiki. Poleg tega so mnoga družbena in medzadružna podjetja kolektivni člani področnih čebelarskih skupin. Članarina se plačuje na podlagi števila panjev. Področne skupine vodi 28 okrajnih čebelarskih svetov. V te svete volimo zastopnike področnih skupin in zastopnike tistih uradov, ki so odgovorni za čebelarstvo.

Vsako tretje leto skličemo deželno čebelarsko konferenco, na kateri izvolimo centralni svet za čebelarstvo, ki šteje 49 čla-

nov. Svoje delo opravljajo brezplačno. Ta centralni svet je posvetovalni organ ministrstva za poljedelstvo in prehrano NR Bolgarije. Predsednik centralnega sveta, obenem tudi podpredsednik ministrstva, je trenutno tov. Dimiter Jurukov.

V pomoč centralnemu svetu za izvajanje mnogostevilnih nalog volimo sedem stalnih komisij, ki obravnavajo:

- ekonomsko in organizacijsko čebelorejo socialističnega sektorja,
- boj proti čebelnim boleznim,
- varstvo čebel pred strupenimi zatiralnimi sredstvi,
- izboljševanje in širjenje čebelne paše,
- odkup in prodajo čebelnih proizvodov,
- izobraževanje čebelarjev in širjenje izkušenj iz naših najboljših podjetij,
- vpeljavanje dognanj znanstvenih zavodov in tehničnih novosti v našo čebelarstvo prakso.

Operativno delo centralnega sveta vodi posebni biro enajstih članov. Plenarnih sej za čebelorejo se udeležuje vseh 49 izvoljenih članov. V zvezi s posebnim značajem predlaganih razprav povabimo na sestanke tudi tovariše iz drugih pristojnih uradov in ministrstev.

V dnevih 17. in 18. marca 1973 je zasedala IV. konferenca čebelarstva stroke, na kateri so pretresali uspehe in ovire v zadnjih treh letih ter sprejeli program dela za nadaljnja tri leta. Plenum je naložil posameznim komisijam, naj izdelajo podrobne programe, da se realizirajo sklepi IV. konference za čebelarstvo.

Zadnja leta smo v naši deželi izvedli pomembne naloge s področja čebeloreje:

1. Selekcija in izboljšanje domače čebele, ki je dobra medarica in ima tudi druge izvrstne biološke in gospodarske lastnosti.
2. Križanje domače čebele s tujo pasmo pod kontrolo.
3. Vzoredno preizkušanje tujih čebelnih plemen, katero bi morda uvedli na predele, ki bi mu prijala.

Vendar je glavna naloga znanstvenih ustanov vse od leta 1952 dalje, da bi ugotovili, kje je najboljši rod domače čebele, da bi njegove lastnosti še izboljšali. Dobili smo številne primerke, ki omogočajo vzrediti nove linije in nove kombinacije. Uspešno izvajamo tudi umetno osemenjevanje matic, kar dopušča različne vzrejne prijeme, s katerimi dosegamo izborne praktične uspehe.

V teku zadnjih 12 let smo v naši deželi preizkusili sivo kavkazijko in jo primerjali z našo domačo čebelo. V ta namen smo iz Sovjetske zveze uvozili pristne plemenske kavkazijke. Poleg tega smo pri nas vzredili tudi čistokrvne matice tega plemena.

Obe plemeni smo preizkuševali tako v rasno čisti obliki, kot v njenih potomcih I., II. in III. redu.

Preiskovali smo njihove morfološke, biološke in gospodarske lastnosti. Doseženi izsledki dokazujejo, da dosegajo največje uspehe v donosu medu in pridelku voska tiste družine, ki so imele originalne plemenske kavkazijke, bodisi iz uvoza ali doma vzrejene, in pa družine z maticami I. rodu, ki so bile oplemenjene s troji domačega plemena. V primerjavi teh skupin z domačo čebelo so v donosu medu posameznih let za 9,5 do 71,9 % večji, v pridelku voska pa za 4 do 33 % boljši od domače čebele.

V zadnjih petih letih smo izvedli na 6 zadržnih preizkuševališčih tako v goratih kot v nižinskih predelih primerjalne kontrole z večjimi skupinami panjev. Uspehi preiskav so pokazali, da prednjači siva kavkazijka tako na posameznih stojiščih kot v posameznih letih za 7,2 do 23,9 % pred našo čebelo. V prihodnjih letih nameravamo te preizkuse nadaljevati v večjem obsegu in na več krajih.

V zadnjih letih smo preizkušali razne vzrejne načine mladih matic. Najboljše in najdragocenejše lastnosti dajejo matice, ki smo jih vzredili v normalnih družinah s staro matico. Tega načina smo se oprijeli in ga sedaj na splošno uvajamo.

V nadaljnjih poskusih smo ugotovili, da družinam brez posledic lahko odvzamemo do 60 % medenih zalog, pri tem pa zlimsko zalogo nadomestimo s sladkorno raztopino. Na ta način se poveča donos na panj.

Precej preizkusov smo tudi izvedli, da bi razčistili vlogo pomladanskega pitanja na zalego, ki ga v zadnjih letih uvajajo naši čebelarji. Na podlagi sklepa ministrskega sveta NR Bolgarije dobivajo čebelarji po 10 kg sladkorja na panj po znižani ceni.

Izdelali smo tudi postopke za industrijsko pridobivanje matičnega mlečka, peloda in čebeljega strupa. Osnova za pridobivanje teh čebeljih proizvodov leži v temeljito izšolanih kadrih.

Celo vrsto poskusov smo izvedli za izboljšanje čebelje paše, da bi ugotovili količino medicine pri naravnih in kulturnih rastlinah ter vpliv opraševanja po čebelah pri teh rastlinah. Tudi sestav medicine smo kontrolirali. Za naše vrste medu smo izdelali veljavne standardne predpise. Preiskave smo še razširili na zatiranje čebelnih bolezni ter na zamenjavanje matic družinam, ki jih gojimo v Dadant-Blattih in ležakih. Preizkuševali smo načine, kako najbolje opravljati družine v nakladnih panjih, ki jih imamo že nad 30.000.

Uspehe naših raziskovanj stalno zbiramo, jih poenostavljamo in objavljamo v na-

ših strokovnih in splošnih časopisih. Ravno tako sklicujemo sestanke, kjer naši strokovnjaki razpravljajo o znanstvenih izsledkih, da so dostopni vsem čebelarjem.

Uporabljam priložnost, da na tem mestu pojasnim naša stališča do predlogov, ki so bili postavljeni lansko leto na simpoziju v Poznanju na Poljskem:

1. Sprejemamo predlog o kooperaciji za izdelovanje čebelarskega inventarja.

BREZPLAČNE MATICE — DOPRINOS K RAZVOJU ČEBELARSTVA V BOLGARIJI

Da bi pospešili razvoj čebelarstva v Bolgariji, sta sklenila ministrstvo za poljedelstvo in prehrano ter centralna zadružna zveza nabaviti v letošnjem letu 50.000 plemenskih matic ter jih brezplačno razdeliti med čebelarje — ljubitelje in državna čebelarstva.

Čebelarji — ljubitelji bodo dobili za prvih pet družin eno matico in na vsakih naslednjih deset družin še po eno matico.

Državna čebelarstva bodo dobila število matic, ki znaša 5% od števila družin.

Čebelarji so dolžni skleniti dogovor z odkupno organizacijo, kateri bodo v tekočem letu prodali 15 kg medu po dnevni ceni za vsako prejeto matico.

Pčelarstvo (Bolg.) 3/74.

L. K-n.

PREVAZANJE ČEBEL NA PASO V ZAMEJSTVO

Zanimivo vprašanje o izmenjavi čebelje paše je bilo načeto med obiskom madžarskih čebelarjev iz Kapošvara v Novem Sadu. Gostje iz Madžarske so dejali, da traja pri njih akacijeva paša okrog 20 dni in daje povprečen donos 50 do 70 kg medu na panj. Kasneje pa je paša zelo slaba. Zato so čebelarji zainteresirani za sončnično pašo v Vojvodini. V zameno bi novosadski čebe-

2. Izpopolnjujemo ta predlog v tem smislu, da sestavimo koordinacijski svet za medsebojno pomoč, da združimo znanstveno delo vseh socialističnih dežel. Na ta način bi skupno urejali uspehe v genetiki, v rejji in vzreji čebel, načine posegov v čebelorejo, zatiranje čebelnih bolezni ter v ustanavljanju obsežnih družbenih čebelarstev naših socialističnih dežel.

Boris MITEV v Garten 24/1973

Prevedel Julij Mayer

larji vozili svoje čebele na akacijovo pašo v okolico Kapošvara.
Pčelar 11—12/73.

L. K-n.

SERIJSKA IZDELAVA NAKLADNIH PANJEV NA HRVATSKEM

Poslovno združenje veterinarskih postaj iz Zagreba pripravlja serijsko izdelavo nakladnih panjev, prilagojenih našim podnebno-pašnim razmeram. Načrt panja je odobrila Čebelarska zveza SR Hrvatske. Panje bodo izdelovali v paketni obliki, kot je to že običaj pri izdelavi panjev v deželah z razvitim čebelarstvom. Menijo, da bo to dober in cenen panj.

Pčela 3/74.

L. K-n.

FACELIJA KOT VABA PRI OPRAŠEVANJU SADNEGA DREVJA

Facelija je znana kot zelo medovita rastlina. Zato jo je moč uporabiti za usmerjanje čebel na oprasevanje sadnega drevja.

Ker cvete pred cvetenjem sadnega drevja, jo sejejo v sadovnjake in z njo privabijo čebele. Ko začne cveteti sadno drevje, facelijo podorjejo, čebele se pa preusmerijo na sadno drevje.

Sadjarstvo ima pri tem dvojno korist. Podorana facelija je dobro gnojilo za sadno drevje, ki so ga čebele dobro oprasile prav po njeni zaslugi.

Makedonska pčela 4/74.

L. K-n.

OBVESTILO

»Prevaževalci čebel, ki želijo pripeljati čebele na gozdno pašo v Ožbalt in okolico, naj privoz predhodno najavijo, da se po katastru ponudi stojišče. Samovoljno postavljanje in privoz čebel ne dovoljujemo. Imamo dovolj obširna pasišča, le red želimo in pravilno razporeditev«.

Čebelarska družina Ožbalt
Ivo Lepenc

V SKLAD
za gradnjo ČIC so nadalje prispevali:
Franc Slauer, Selnica 17.—

Čebelarška družina Sentjur	
namesto venca na grob	
pok. Blaža Primožiča	400.—
Mirko Repar, Dvor	10.—
Anton Verbič, Ljubljana	25.—
Anton Rozman, Gotovlje	68.—
Pisarna ZCDS (potrdila)	46.50
Pavle Herbst, Ljubljana	50.—
Karel Jonke, Stari trg/Kolpa	20.—
Stanko Mohorič, Cerkvenjak	100.—
Bernard Ivan Zuljan, Trst	60.—
Anton Stih, Tolmin	50.—
Maks Kurinčič, Tolmin	10.—
Člani Čebelarškega društva	
Moravče	2.000.—
Člani čebelarške družine	
Rakek	470.—
Ančka Šumenjak, Jarenina	59.—
Jože Pogač, Smolnik	10.—
Jože Glavač, Pristava	
(Ljutomer)	50.—
Slavko Pušenjak, Podgradje	50.—
Karel Rudolf, Krapje	50.—
Ivan Šajn, Ilirska Bistrica	100.—
Franc Ajdič, Skorno	100.—
Vsem darovalcem iskrena hvala!	
Uprava sklada ČIC	

VAŽNO OBVESTILO

Čebelarško društvo Ilirska Bistrica nam je sporočilo naslednje:

»Proslava z odkritjem spomenika samoniklemu čebelarškemu strokovnjaku in novatorju

ANTONU ZNIDERSIČU

bo v nedeljo 30. junija t.l. v Ilirski Bistrici s pričetkom ob 9. uri pred spomenikom. Dnevni red in podrobnejša navodila bodo objavljena v naših javnih občilih.

Pozivamo vsa društva, čebelarje in prijatelje čebelarstva, da se v čim večjem številu udeležijo odkritja spomenika in s tem počastijo 100-letnico rojstva in 25-letnico smrti tega našega zaslužnega čebelarja.«

* * *

Zveza čebelarških društev Slovenije se pridružuje pozivu s prošnjo vsem čebelarškim društvom, da organizirajo čimbolj množično navzočnost na tej proslavi. Posebna okrožnica bo sledila!

XXIII. OBČNI ZBOR ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO

Iz zapisnika

Po predhodno opravljenih občnih zbora čebelarških društev so društveni delegati na občnem zboru Zveze pregledali enoletno delo zvezinega odbora in povedali svoje mnenje. Žal nimamo poročil vseh društvenih občnih zbora, vendar pa že iz razpoložljivih lahko sklepamo, da so bili občni zbori vereni odmevi današnjega stanja našega čebelarstva, razpoloženja, želja in zahtev slovenskih čebelarjev, kar je dobilo svoj odsvit na zvezinem občnem zboru in dajalo pečat razpoloženju delegatov.

Ce je bil občni zbor 1973. leta v znamenju jubilejnih svečanosti, ki so jih imeli pred seboj naši čebelarji za 200-letnico smrti Antona Janše in 100-letnico organizacije slovenskih čebelarjev, je pa dajala pečat našemu letošnjemu občnemu zboru naša današnja družbeno politična in gospodarska stvarnost. Kmetijstvo kot ena od pomembnih vej našega narodnega gospodarstva naj bi v tej stvarnosti dobilo svoje ustrezno mesto, s tem pa tudi čebelarstvo, ki nikakor ni zadnja kategorija v sklopu kmetijske dejavnosti. Razume se, da bodo temelji naše nove ustave in zakoni ter predpisi, ki bodo sledili, ostali suha črka na papirju, kolikor ne bodo prenešeni v vsakodnevno prakso, se pravi, kolikor ne bodo zavestne družbene sile in stanju realizirati tendenc našega nadaljnjega razvoja. In prav v tem je bil pomen letošnjega občnega zbora.

Uredništvo

Delegati so v nedeljo 21. aprila že pred 9. uro napolnili ustrezno urejeno obširno dvorano v novi šoli na Brdu pri Lukovici. Ob 9. uri je predsednik Valentin Benedičič začel občni zbor s pozdravom vseh navzočih, predvsem še navzočih gostov, predstavnikov oblasti, političnih in družbenih organizacij. Se posebno toplo so bili pozdravljeni slovenski predstavniki čebelarjev iz zamejstva — Koroške in Tržaške pokrajine.

Po objavljenem dnevnem redu, ki je že bil priobčen v našem glasilu in je bil soglasno sprejet, so navzoči počastili z enominutnim molkom vse naše lani umrle člane, med katerimi so bili tudi Jože Babnik iz Dravelj, ki je za gradnjo ČIC prispeval 40.360 din, organizator gorenjskih čebelarjev Ivan Pohar in drugi zaslužni člani naše organizacije.

Ko je vzel delovno predsedstvo (Janjo Belec, dr. Radovan Bratina in Joško Slander) svoje mesto, se je začel delovni del občnega zbora. 120 navzočih ni le pozornost sledilo poročilom predsednika V. Benedičiča, tajnika Borisa Modrijana, blagajnika inž. Toneta Urbanije in glavnega urednika Martina Menceja (poročila bomo objavili posebej), ampak so na podlagi prebranih poročil o delu zvezinih organov med obema občinama zboroma aktivno, odprto in konkretno izpovedovali žgoča in nerešena vprašanja našega čebelarstva in organizacije ter stavljali ustrezne predloge.

Tako je delegat Žokelj iz Brežic sprožil vprašanje zakona o čebelarstvu, ki se

pripravlja že 40 let, ga pa še danes nimamo.

Sklep: Nujno je treba pripraviti načrt zakona in ga predložiti odgovornim družbenim organom, kar naj stori novoizvoljeno vodstvo Zveze.

Delegat Bartl iz Dravograda ugotavlja, da pri čebelarjih prevladuje starejši kader, ki je preveč zaprt v svoj lastni krog. Treba pa je zainteresirati širšo javnost za vprašanja čebelarstva. Naša centralna in javna občila premalo pišejo o tem. Če novo vodstvo ne bo uspelo zainteresirati širše javnosti in odgovorne družbene organe za naša odprta vprašanja, bo tudi ČIC ostal v stanju, v kakršnem je danes.

Sklep: Novo zvezino vodstvo naj ima uspešnejše roko pri zainteresiranosti javnosti, naj pa tudi društva poskrbijo, da bodo lokalna javna občila seznanjala občane s problematiko čebelarstva na njihovem območju.

Delegat Rozman iz Zalca pogrša za čebelarjevo strokovno izobraževanje predavatelje, ki bi predavali po vsej Sloveniji; pogrša pa tudi ustrezno literaturo za strokovni dvig čebelarjev.

Sklep: To vprašanje naj zadovoljivo reši novo zvezino vodstvo skupno z uredniškim odborom Slovenskega čebelarja; začeto delo z Malo čebelarjevo knjižnico naj se nadaljuje.

Delegat Benko iz Murske Sobote je zagovarjal željo, da naj se uvede enotnost v pogledu pašnine v našem domačem in hrvatskem pašnem prostoru. Pašina naj se ukine, pospeševati je pa treba čim večje število prevaževalcev, ker ni to samo v interesu čebelarjev, ampak vse naše družbene skupnosti. Vsi navzoči so podprli predlog.

Sklep: Priporoča se bodočemu vodstvu, da to vprašanje ustrezno in sporazumno z društvi reši.

Delegat Novak iz Gornje Radgone je govoril o zaščiti čebel ob priliki škropljenja cvetoče trte in podoravanja repice. Do sedaj nismo nič uspeli v tem pogledu in predlaga, da trgovska podjetja poskrbijo za škropliva, ki ne bodo škodljiva čebelarjem.

Sklep: Predlog je soglasno sprejet; zvezino vodstvo naj pa odločno terja ustrezno rešitev.

Delegata L. Kosi iz Križevcev in Grozina iz Krškega predlagata več skrb za čebelarstvo. Čebelarstvo naj bi uvedli tekmovalnost, na VI. zboru mladih zadrušnikov in interesnih dejavnosti učenec osnovnih šol, ki bo letos v Krškem, pa naj naši čebelarstvo krožki ustrezno predstavijo svojo dejavnost.

Sklep: Odsek za čebelarstvo naj pri Zvezi še zadaljši, da ustrezno ukrepa.

Delegat Jože Grmek iz Maribora naslanja svoja izvajanja na predsednikovo poročilo o odnosih z OZD Medex in meni, da se bomo morali prilagoditi tokovom današnjega časa, sicer ne bomo uspeli. Čebelarji naj bi se povezovali v interesno skupnost in tesneje navezali stike s trgovci, posebno še s trgovci s škropivi, sadjarji in veterinarsko službo. Na ta način bomo lažje reševali vprašanja proizvodnje, prodaje, pašiš in podobno. Njegova izvajanja so bila soglasno sprejeta.

Sledila je še vrsta predlogov, kar pričča o angažiranosti delegatov na občnem zboru.

V teku občnega zbora so bila s splošnim odobravanjem podeljena odličja I. in II. stopnje Antona Janše zaslužnim čebelarjem, kulturnim in znanstvenim delavcem, ki so v jubilejnim Janševem letu dali svoj

veliki delež za osvetlitev tega našega velikega samoniklega moža.

Prav tako je občni zbor spontano, glasno in jasno obsodil stegovanje rok revanšistov in imperialistov po naši zemlji.

Ko je prebral zastopnik nadzornega odbora predlog o razrešitvi dosedanjemu odboru s pohvalo, kar so navzoči z odobravanjem sprejeli, je verifikacijski odbor sporočil, da ima od 48 društev svoje predstavnike 36, tj. 75 %. Sledile so volitve novega vodstva, ki so bile javne.

Na predlog kandidacijskega odbora je bil za novega predsednika Zveze soglasno in z aplavzom izvoljen **dr. Jože Benigar**. Na podlagi predloga delegata Janka Beleca pa je bil dosednji predsednik **Valentin Benedičič** za svoje požrtvovalno in prizadevalno enajstletno delo prav tako z aplavzom izvoljen za častnega predsednika.

Po opravljenih volitvah novih zvezinih organov je novoizvoljeni dr. Benigar sprejel predsedstvo in se toplo zahvalil za zaupanje ter med drugim povedal: »Iz poročil in razprave je razvidno, da je nešteto odprtih vprašanj, s katerimi se bo moral spoprijeti novoizvoljeni odbor in kako težke naloge ga čakajo. Res sem še mlad čebelar, bom pa zvest svojemu notranjemu klicu, da tudi izvedem, če nekaj sprejem. Seveda pa terjajo naloge, ki smo jih sprejeli na tem občnem zboru, kakor tudi še nenakazane, polno disciplino. Ape-liram na pomoč novoizvoljenega odbora, da izdela program svojega dela, ker trenutno ne moremo razgrniti načrta tako obsežnega dela. Upam, da bo organizacija sposobna rešiti vsa pereča vprašanja, kar bo v društvu in družbeno korist. Delo okoli zakona o čebelarstvu, ČIC, strokovnega izobraževanja itn. ne bo mogoče rešiti v enem letu. Življenje teče in problemi se menjajo. Zveza čebelarstvih društev, ki kot strokovna organizacija zastopa interese našega čebelarstva, je postavljena v naši današnji situaciji pred nove naloge, ki niso lahke, niso pa neizvedljive, če bomo v stanju angažirati svoje razpoložljive sile v smeri našega celovitega družbenega napredka. To pripravljenost je pa pokazal že sam naš današnji občni zbor...«

Predsedujoči je zaključil občni zbor ob 13.15 uri.

ORGANI ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO

1. Izvršni odbor:

Predsednik: Jože dr. Beniger
Podpredsednik: Dušan Svava

Člani: Janko Belec

Viktor Cedilnik
Maks Gregorc
Pavle Herbst
Jože Hribar
Adolf Kovič
Ludvik inž. Klun
Karlo Martelanc
Martin Mencej

Janez Mihelič

Jože inž. Mihelič
Anton Miklič
Ignac Omahen
Franc inž. Šivic
Jožko Slander
Uroš inž. Vidmar
Rajko Zitnik

2. Nadzorni odbor: Stane Potokar,
Stane Todori in Anton Verbič.

3. Častno razsodišče: Radovan dr.
Bratina, Anton Novak,

OBVESTILO

Oboveščam čebelarje-ke, da bom imel od 20. maja 1974 dalje na voljo določeno število vzrejenih matic za gospodarsko rabo.

Matice so vzrejene iz družin, ki so selekcionirane daljšo dobo v večjem čebelarstvu glede na gospodarske lastnosti, predvsem na čim manjšo rojivost in preleganje matic po metodi, ki sem jo že objavil. Odbira te reje je bila v letih 1971 in 1972 preizkušana pod strokovnim vodstvom predstojnika Zavoda za čebelarstvo dr. Jožeta RIHARJA iz Ljubljane, ki je izvide objavil v reviji »Sodobno kmetijstvo«, št. 2, 1974 na straneh 115 in 116 in dne 21. oktobra 1973 na zborovanju čebelarjev ob 80-letnici nestorja Franca Kirarja v Mariboru. Oznaka primerjave je **pod »D«**.

Veterinarski laboratorijski izvid za čebelne nalezljive bolezni marca 1974 je za moje čebelarstvo negativen. Matice so oplemenjene na domačem plemenišču.

Cena matici je 80,00 (osemdeset) dinarjev po povzetju na naslovni pošti kupca. Naročila sprejemam do vključno 30. junija 1974. Pri prometu z maticami se bom ravnal po veljavnih živinozdravniških predpisih in po splošnih trgovskih uzancah.

Selekcijsko in vzrejno čebelarstvo
Stanko ŠAUPERL
Dupleška cesta 313
62000 MARIBOR

OBJAVA

MATICE, vzrejene letos v družinah selekcioniranih na nerojivost, primerne za nadaljnje razmnoževanje, nudimo po din 80 za eno. Dobave po prispetju naročil od 20. 5. dalje.

VABIMO ČEBELARJE K PRIDELOVANJU CVETNEGA PRAHU z osmukači. Sodelavcem nudimo perforirano pločvino za izdelavo osmukačev.

Zavod za čebelarstvo, 61111 Ljubljana, p.p. 1.

OBVESTILO

Čebelarstvo društvo Gospić je na svoji redni seji 25. 4. t.l. sklenilo v sporazumu z oddelkom za poljedelstvo občinske skupščine Gospić naslednje:

1. Vsi čebelarji, ki prevažajo čebele na pašo na območje občine Gospić, se morajo obvezno prijaviti poljedelskemu inšpektorju inž. Branku Pupovac občinske skupščine Gospić in to zaradi enakomerne razporeditve pripeljanih čebel, da ne bodo preobremenjena posamezna mesta s pripeljanimi čebelami.

2. Obvezno morajo prinesiti s seboj potrdilo o zdravstvenem stanju pripeljanih čebel. Potrdilo ne sme biti starejše od šestih mesecev.

Predsednik Ilija Levnaić

OBVESTILO

Čebelarstvo društvo Karlovac sporoča naslednje:

Vsak čebelar, ki pripelje svoje čebele na pašo na območje čebelarstva društva Karlovac, je dolžan:

1. da prinese s seboj potrdilo o zdravstvenem stanju čebel v zvezi z ameriško gnilobo čebelne zalege in pršičavost;

2. da se javi pismeno ali ustno oddelku za poljedelstvo in gozdarstvo občinske skupščine Karlovac ali pa čebelarstvu društvu. Vsak čebelar, ki se ne bo držal teh obveznosti, bo nosil posledice in stroške za postopke organov oblasti. Do tega smo prisiljeni zaradi preprečevanja in širjenja nalezljivih bolezni na našem območju.

Odbor čebelarstva društva Karlovac

ČEBELARSKO DRUŠTVO LITIJA OBVEŠČA

vse čebelarje, ki nameravajo pripeljati čebelje družine na kostanjevo pašo na območje našega društva, da nam to predhodno javijo. Za pasišča: Jevnica, Kresniške poljane, Kresnice in Štanga javite tov. Jožetu ERŽENU, Kresniške poljane 13, ali pa kar čebelarstvu društvu Litija, tajniku PETEK Alojzu, Prisojna 8, Litija.

Vse čebelarje prosimo, naj si pravočasno priskrbijo dovoljenje. Vsak prevaževalec mora predložiti potrdilo o zdravstvenem stanju čebel, izdanega od pristojnega veterinarskega inšpektorja.

Hkrati prosimo vse čebelarje, da po končani paši takoj odpeljejo svoje čebele.

Čebelarstvo društvo Litija

OBVESTILO

Čebelarska družina RAKEK obvešča vse čebelarje, ki nameravajo pripeljati svoje čebele na gozdno pašo njenega območja, da se dosledno držijo naslednjih navodil:

Pred prevozom čebel se je obvezno javiti osebno pri spodaj navedenih članih, ki bodo odobrili in določili stojišča, in sicer:

za področje Rakek, Unca in Ivanjega sela pri Francu Gabrenju, Unec št. 37, pošta Rakek,

za območje Cerknica in Otopa pri Antonu Kranjcu iz Cerknice, cesta 4. maja, št. 87,

za območje Dolenja vas in Dolenjega Jezera pri Jožetu Borštniku, Dolenja vas št. 40, pošta Cerknica ter

za območje Begunj, Cajnarjev in Bezuljaka pri Antonu Petrovčiču, Begunje št. 16, pošta Begunje pri Cerknici.

Po odobritvi stojišča mora prevaževalec predložiti tudi potrdilo pristojnega veterinarskega inšpektorja o zdravstvenem stanju njegovih čebelnih družin ter plačati odškodnino oziroma stroške odkazovanja stojišča 2,00 din od družine.

Kdor se ne bo ravnal po gornjih navodilih, bo prijavljen veterinarskemu inšpektorju občine Cerknica v nadaljni postopek.

Čebelarska družina Rakek

FRANC ZARNEC

Ko se je narava pripravljalna za zimo in so se njegove ljubljene — čebelnice stisnile v zimsko gručo, je zahrbitna bolezen pretrgala nit življenja našemu čebelarju Francu Zarnecu. Pokojni je bil rojen 1. oktobra 1891 v Jurovskem dolu. Začel je čebelariti v zgodnji mladosti leta 1908. Najprej je čebelaril s koši, nato pa z AZ—panji, katere si je kot mizar sam izdeloval. Čebelarstvo je z leti povečal in si je postavil vzoren čebelnjak s 40 AZ—panji, s katerimi je čebelaril vse do svoje smrti. Bil je vzoren čebelar, dober družinski oče in gospodar. Za čebelarska dela je bil tudi odlikovan z redom Antona Janše 3. stopnje.

Ceprav je dočakal visoko starost 81 let, je za nas čebelarje in za njegovo družino prišla smrt prežgodaj. Nastala je vrzel v naši čebelarski družini in izgubili smo enega izmed res marljivih in strokovnih članov.

Dragi Franc, počivaj mirno in naj ti bo lahka slovenska zemlja!

Čebelarska družina
Jurovski dol

FRANC KLEINDIENST

Ni se lahko za vedno posloviti od človeka, ki ti je bil skoraj pol stoletja stanovski prijatelj. Pa vendar je dne 23. aprila 1974 kruta usoda zahtevala tako slovo od dolgoletnega člana čebelarske družine »Peter Močnik« Studenci—Pekre. Tovariš Hleindienst se je rodil 12. septembra 1898 v Brezju pri Radovljici. Izučil se je za kolarja in kaj kmalu postal tudi član čebelarske družine Pekre. Za ta »konjiček« ga je pridobil takratni predsednik čebelarske družine tov. Jože Hajnc. Le kratek čas je trajalo, pa je tov. Kleindienst čebelaril že samostojno. Vse do dneva

slovesa je čebelaril v AZ panjih in to vedno v predelih gozdne paše. Kot vestnega in poštenega čebelarja so ga takratni čebelarji hitro izvolili v upravni odbor družine. Vse naloge je rad, vestno in z veseljem opravljal. Vse bolj pa ga je skrbel čebelarski naraščaj. Ko je nekega dne izvedel, da je družina ustanovila čebelarski krožek, je s solzami v očeh dejal: »Tovariši, hvala lepa!«.

Zagnan in vesten kot je bil, ga je za njegovo požrtvovalno delo in zasluge v čebelarstvu odlikovalo čebelarsko društvo Maribor z redom Antona Janše III. stopnje.

Na njegovi zadnji poti ga je pospremila velika množica njegovih prijateljev, od njega pa so se poleg čebelarjev poslovili tudi borci za severno mejo in člani Zveze borcev Maribor.

Tovariša Kleindiensta bomo ohranili v trajnem spominu!

Za čebelarsko družino
Peter Močnik
inž. Bruno Krištof

Franc KALIŠNIK

Dne 20. oktobra 1973 smo nepričakovano izgubili zvestega člana in tovariša naše družine.

Rodil se je leta 1912 na Veliki Lašni nad Kamnikom kot sin majhne kmečke družine. V Ljubljani se je izučil mizarске obrti, delal kot pomočnik, pozneje kot samostojen mojster v Dravljah, po vojni pa v Kozarjah. Kot napreden, zaveden Slovenec — Jugoslovane, se je kmalu vključil v napredne delavske organizacije in tudi pozneje dal vse svoje moči za NOB. Okupator ga je že leta 1942 aretirjal in interniral. Domov se je vrnil ves bolehen in bolezen ga je spremljala vse do konca življenja. Kljub slabemu zdravju je dal vse od sebe za obnovo porušene domovine in lepše življenje delovnega človeka.

Se kot mlad je želel postati aktiven čebelar, pa mu okoliščine tega niso dovoljevale. Sele pred 11 leti se mu je ta

želja uresničila. Mislil je, da bo v po-koju tem lažje živel s svojimi ljubljen-kami, a mu je kruta bolezen pretrgala nit življenja.

Kot skrben oče, mož in prijatelj med tovariši, je bil vzgled skromnega in po-štenega rodoljuba, kar se je pokazalo tudi ob številni udeležbi in poslovnih govorih na njegovi zadnji poti.

Cebelarska družina SORA
pri Medvodah

BLAŽ PRIMOŽIČ

Komaj je minilo me-sec dni od našega ob-čnega zbora, ko je bil naš Blaž še zdrav in ve-sel med nami. Da ga bo kruta usoda tako ne-nadoma iztrgala iz na-ših vrst, nismo najmanj pričakovali. V najlep-šem spomladanskem ča-su, ko se prebujajo nara-

va in ko sonce privablja čebele k nove-mu življenju, je dne 12. marca zapustil svoje najdražje.

Rodil se je 8. februarja 1903 v vasi Podgora pri Velenju. Kot mizar je v letu 1925 nastopil službo pri Kmetijski šoli v Sentjurju. V letu 1936 si je do-gradil hišo v Novi vasi, kjer je do svoje

tragične smrti opravljal mizarski poklic. Poleg svojega poklica je bil navdušen in praktičen čebelar že 40 let. S posebno natančnostjo je izdelal več sto AŽ pa-njev. V naši družini je bil ves čas od-bornik in zvest sodelavec. Posebne za-sluge je imel tudi pri gradnji družin-skega čebelnjaka, za kar je prejel odli-kovanje red A. Janše III. stopnje.

Za vse smo mu šentjurški čebelarji iskreno hvaležni.

V njegov trajen spomin je družina namesto venca na grob nakazala 400 di-narjev za izgradnjo CIC-a.

Cebelarska družina
Sentjur pri Celju

KRISTIJAN TROHA

V 89. letu starosti je 22. 7. 1972 umrl naš dobri prijatelj K. Troha. Po poklicu je bil mizar, čebelaril pa je že od 1921. leta. Vedno vesel ni bil priljubljen samo med čebelarji, ampak spoštovan daleč naokoli.

Ob njegovem odprtem grobu sta se od njega poslovila v imenu vseh tukaj-šnjih čebelarjev prof. Radko Bratina in predsednik čebelarske družine. Nam če-belarjem bo svetel vzgled spoštovanega in marljivega čebelarja. Naj mu bo lah-ka slovenska zemlja!

PRODAM

kompleten čebelnjak s 60 naseljenimi in 10 nenaseljenimi panji DBL izvedbe, poleg tega še točilo na 4 okvirje ter posodo za ca. 2.000 kg medu. Panji so na 10—11 satov z enakim mediščem in plodiščem. Mere okvirjev 23 × 39 cm. 50⁰⁰ panjev je popolnoma novih, ostali so stari 5—10 let ter vsi obarvani v sivi barvi. Cena za kompletno čebelarstvo znaša Din 60.000,00.

Interesenti naj se obrnejo pisмено na naslov

MITROVIČ RADISAV
Mokranjčeva 6
11000 Beograd

15 AŽ praznih, novih panjev 10 satarjev. Ogled popoldne vsak dan od 15.—20. ure pri Znidaršič, Celovška 127, Ljubljana.

21 naseljenih AŽ panjev. Viktor Tavčar, Ledina 85, 65000 Nova Gorica.

KUPIM

točilo za tri ali štiri sate. Ponudbe na Alojz Žagar, Ljubljanska 15, 61310 — Ribnica na Dolenjskem